

MONITORUL OFICIAL AL ROMÂNIEI

Anul 190 (XXXIV) — Nr. 327

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Luni, 4 aprilie 2022

SUMAR

Pagina

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

Decizia nr. 137 din 16 martie 2022 asupra sesizării de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 158, ale art. 245¹ și ale art. 246 alin. (1) lit. g)—j) din Regulamentul Camerei Deputaților, astfel cum a fost modificat și completat prin Hotărârea Camerei Deputaților nr. 8/2022 privind modificarea și completarea Regulamentului Camerei Deputaților, precum și a Hotărârii Camerei Deputaților nr. 8/2022, în ansamblul său

1–16

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 137

din 16 martie 2022

asupra sesizării de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 158, ale art. 245¹ și ale art. 246 alin. (1) lit. g)—j) din Regulamentul Camerei Deputaților, astfel cum a fost modificat și completat prin Hotărârea Camerei Deputaților nr. 8/2022 privind modificarea și completarea Regulamentului Camerei Deputaților, precum și a Hotărârii Camerei Deputaților nr. 8/2022, în ansamblul său

Valer Dorneanu	— președinte
Cristian Deliorga	— judecător
Marian Enache	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Marieta Safta	— prim-magistrat-asistent delegat

Camerei Deputaților, astfel cum a fost modificat și completat prin Hotărârea Camerei Deputaților nr. 8/2022 privind modificarea și completarea Regulamentului Camerei Deputaților, formulată de Grupul parlamentar al Uniunii Salvați România din Camera Deputaților, sub semnătura liderului de grup.

2. Sesizarea a fost formulată în temeiul art. 146 lit. c) din Constituție și al art. 27 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, a fost înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 1.529 din 15 februarie 2022 și constituie obiectul Dosarului nr. 394 C/2022.

3. În motivarea sesizării se invocă prevederile constituționale ale art. 1 — *Statul român*, ale art. 8 — *Pluralismul și partidele politice*, ale art. 16 — *Egalitatea în drepturi*, ale art. 31 — *Dreptul la informație*, ale art. 68 — *Caracterul public al ședințelor*, ale

1. Pe rol se află soluționarea sesizării de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 158 alin. (3), (4) și (5), ale art. 245¹, ale art. 246 alin. (1) lit. g) și ale art. 246 alin. (1) lit. i) și j) din Regulamentul

art. 69 — *Mandatul reprezentativ* și ale art. 70 — *Mandatul deputaților și al senatorilor*. Se invocă, de asemenea, dispozițiile din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale cuprinse în art. 10 — *Libertatea de exprimare*, precum și cele ale Cartei drepturilor și libertăților fundamentale cuprinse în art. 11 — *Libertatea de exprimare și de informare*.

4. Se expun, mai întâi, o serie de „considerații prealabile asupra întinderii competenței Curții Constituționale de a cenzura Regulamentul Camerei Deputaților”, astfel cum a fost modificat prin hotărârea în cauză, și a admisibilității, din această perspectivă, a sesizării formulate.

5. În continuare, printr-o primă grupare de argumente, se susține că **dispozițiile art. 158 alin. (3), (4) și (5), ale art. 245¹ și ale art. 246 alin. (1) lit. g) din Regulamentul Camerei Deputaților**, astfel cum a fost modificat prin Hotărârea Camerei Deputaților nr. 8/2022, **încalcă dreptul la informație, egalitatea în drepturi, libertatea presei, precum și, în ceea ce privește limitarea caracterului public al ședințelor Camerei, principiul pluralismului politic**.

6. Astfel, se apreciază că prin interzicerea implicită a posibilității de a înregistra lucrările din Cameră de către presa care nu a primit acreditare, ca și de către oricare membru al publicului, precum și prin restrângerea dreptului deputaților, care, în exercitarea mandatului lor, înregistrează lucrările pentru prezentarea activității în fața cetățenilor, se aduce o gravă atingere drepturilor cetățenești enumerate.

7. Condiția acreditării încalcă atât libertatea presei, cât și egalitatea în fața legii. Restrângerea implicită a numărului celor cărora li se permite înregistrarea ședințelor viciază calitatea informării publicului, care va primi cu precădere, dacă nu exclusiv, imagini cu pupitrul de la care se vorbește, respectiv cu prezidiul. Or, în ceea ce privește libertatea de exprimare prin presă, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut rolul indispensabil de „câine de pază” care revine presei într-o societate democratică (Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene din 27 martie 1996, pronunțată în Cauza *Goodwin împotriva Regatului Unit*, paragraful 39).

8. Se consideră că derogarea prevăzută la art. 158 alin. (5), și anume norma privind înregistrarea ședințelor numai din perimetrul alocat, nu prezintă predictibilitatea necesară unui act normativ, deoarece la ședințele comisiilor nu există perimetrul alocat. Aceasta lasă locul aplicării arbitrare, putând fi sancționat un deputat care se deplasează pentru că dorește să filmeze dintr-un loc mai favorabil înregistrării și alte zone decât pupitrul.

9. Se apreciază că limitarea și sancționarea posibilităților de exprimare reprezintă o încălcare a principiului pluralismului. Folosirea de astfel de mijloace — bannere (strict cele care expun mesaje legitime), butaforii, costume, produse — a fost și este o metodă legală și eficientă a parlamentarilor aparținând tuturor formațiunilor politice, atunci când s-au aflat în opoziție, de a-și sublinia pozițiile politice în ultimele trei decenii, în special cu ocazia moțiunilor și a interpelărilor, în cadrul exercitării democrației parlamentare constituționale.

10. Cu referire la raporturile majoritate-opoziție, astfel cum au fost analizate și în jurisprudența Curții Constituționale, se arată că regula majorității implică, în mod necesar, în cadrul procedurilor parlamentare, evitarea oricăror mijloace care ar conduce la o manifestare abuzivă din partea majorității sau a oricăror mijloace obstrucționiste care ar avea drept scop împiedicarea desfășurării normale a procedurii parlamentare. Principiul *majoritatea decide, opoziția se exprimă* implică, în mod necesar, un echilibru între necesitatea de exprimare a poziției minorității politice cu privire la o anumită problemă și evitarea folosirii mijloacelor de obstrucție, în scopul asigurării, pe de o parte, a confruntării politice din Parlament, deci a caracterului contradictoriu al dezbaterilor, și, pe de altă parte, al îndeplinirii de către acesta a competențelor sale constituționale și legale. Cu alte cuvinte, parlamentarilor, fie că provin din rândul majorității, fie că provin din cel al opoziției, trebuie să se abțină de la exercitarea abuzivă a drepturilor procedurale și să respecte o regulă de proporționalitate, de natură să asigure adoptarea deciziilor ca urmare a unei dezbateri publice prealabile.

11. Atât în procesul legislativ, cât și în activitatea de control parlamentar asupra Guvernului sau în realizarea celorlalte atribuții constituționale, parlamentarii, în exercitarea mandatului, sunt, potrivit prevederilor art. 69 alin. (1) din Legea fundamentală, „în serviciul poporului”. Dezbaterile parlamentare a problemelor importante ale națiunii trebuie să asigure respectarea valorilor supreme consacrate de Legea fundamentală, precum statul de drept, pluralismul politic și democrația constituțională. Acesta este motivul pentru care Curtea Constituțională a considerat că „este necesară exercitarea cu bună-credință a drepturilor și obligațiilor constituționale atât de către majoritatea, cât și de minoritatea parlamentară, precum și cultivarea unei conduite a dialogului politic, care să nu excludă aprioric consensul, chiar dacă motivațiile sunt diferite, atunci când miza este interesul major al națiunii” (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 209 din 7 martie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 188 din 22 martie 2012). În condițiile în care expunerea de motive în susținerea unei inițiative legislative, propunerea de amendamente, prezentarea de opinii pro și contra, dezbaterile lor, așadar, dialogul politic de la tribuna Parlamentului sau din comisiile de lucru, în cadrul activităților prin intermediul cărora Parlamentul își realizează funcțiile constituționale, reprezintă aspecte care țin de esența parlamentarismului, interzicerea perturbării activității parlamentare, prin proferarea de insulte sau calomnii sau prin adoptarea unor comportamente și limbaje denigratoare, rasiste sau xenofobe, dă expresie nevoii de a disciplina acest dialog și de a crea premisele respectării principiului *majoritatea decide, opoziția se exprimă*.

12. Pe de altă parte, principiul invocat asigură dreptul opoziției de a se exprima liber, de a-și face cunoscute opiniile, de a se manifesta critic cu privire la pozițiile adoptate de majoritatea parlamentară. În exercitarea mandatului, deputații și senatorii sunt în serviciul poporului și, respectând cu bună-credință normele constituționale și procedurile parlamentare instituite prin regulamentele celor două Camere, au obligația de a apăra interesele cetățenilor pe care îi reprezintă, adoptând o conduită activă, avizată și responsabilă, care să corespundă interesului general.

13. Mai mult, asemenea oricărui cetățean al României, parlamentarul are libertate de exprimare, garantată de art. 30 din Constituție, iar, potrivit art. 72 alin. (1) din Legea fundamentală, el nu răspunde juridic pentru votul sau pentru opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului. El este chemat să găsească mijloacele adecvate de exprimare, care, pe de o parte, să asigure exercitarea mandatului cu obiectivitate și probitate și, pe de altă parte, să nu împiedice buna desfășurare a activităților forului legiuitor.

14. Se apreciază astfel că interzicerea și sancționarea desfășurării de bannere, prin art. 245¹ și art. 246 lit. g) din Regulamentul Camerei Deputaților, fără a distinge cu privire la conținutul mesajului expus, contravine dispozițiilor art. 30 din Constituție și ignoră jurisprudența Curții Constituționale, sens în care se invocă Decizia nr. 649 din 24 octombrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.045 din 10 decembrie 2018, din care se citează considerente, cu referire și la alte decizii ale Curții, precum Decizia nr. 756 din 1 iunie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 468 din 7 iulie 2010.

15. În ceea ce privește art. 246 alin. (1) lit. i) și j) din Regulamentul Camerei Deputaților, astfel cum a fost modificat, se susține că încalcă dispozițiile constituționale privind principiul pluralismului politic și pe cele privind mandatul parlamentar.

16. Se arată că, prin sancționarea grupului parlamentar pentru fapta deputatului, este încălcat principiul răspunderii juridice personale pentru fapta proprie (caracterul personal al răspunderii juridice), conform căruia răspunderea revine numai celui efectiv vinovat de comiterea faptei ilicite, regulă cu caracter absolut în cazul răspunderii sancționatorii (represive). În cazul răspunderii reparatorii există uneori, în condițiile legii, și răspunderea pentru fapta altuia cu caracter limitat, dar posibil

de înlăturat (răspunderea părinților pentru copiii minori, a persoanei juridice pentru faptele membrilor) sau răspunderea solidară ori împreună cu alții.

17. Textele criticate nu au caracter reparator, ci sancționator represiv, neputând constitui o excepție de la principiul enunțat. Intenția evidentă a introducerii lor este aceea de a îngreuna, dacă nu chiar a paraliza acțiunile opoziției, prin sancționarea unui grup parlamentar, compus din zeci de deputați, pentru o faptă individuală. Efectele aplicării unei astfel de sancțiuni unui grup parlamentar ar fi acelea că zeci de deputați ai opoziției ar fi limitați să se exprime și să își exercite pe deplin mandatul acordat de cetățeni sau chiar, în anumite situații, împiedicați să participe la lucrări.

18. Ca regulă generală, răspunderea juridică revine numai celui ce a săvârșit fapta ilicită, iar întinderea răspunderii se stabilește după circumstanțele personale ale autorului faptei. Principiul răspunderii juridice personale pentru fapta proprie este enunțat în doctrina juridică, iar instituirea unor sancțiuni, cu încălcarea acestui principiu, prin Regulamentul Camerei Deputaților, conduce la condiții inegale de exercitare a mandatului parlamentar, cu grave efecte asupra pluralismului politic și vieții democratice. Se invocă în acest sens jurisprudența Curții Constituționale referitoare la exercitarea mandatului parlamentar, fiind citate considerente cuprinse în Decizia nr. 81 din 27 februarie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 136 din 14 martie 2013.

19. Având în vedere că prin activitățile lor participă la un exercițiu colectiv al libertății de exprimare, partidele politice pot invoca drepturile prevăzute de art. 10 și art. 11 din Convenție. Nu există democrație fără pluralism. De aceea, libertatea de exprimare consacrată prin art. 10 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale este valabilă, sub rezerva paragrafului 2, nu numai pentru „informații” sau „idei” primite favorabil sau considerate inofensive ori indiferente, dar și pentru cele care frapează, șochează sau îngrijorează (a se vedea, printre altele, Cauza *Handyside împotriva Regatului Unit*, Hotărârea din 7 decembrie 1976, paragraful 49, și Cauza *Jersild împotriva Danemarcei*, Hotărârea din 23 septembrie 1994, paragraful 37).

20. În considerarea tuturor argumentelor expuse, se solicită admiterea sesizării de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 158 alin. (3), (4) și (5), ale art. 245¹ tezele „*Este interzisă participarea la desfășurarea unui banner în sala de ședințe a plenului sau în sălile comisiilor Camerei Deputaților, înregistrarea sau transmiterea în direct a ședințelor Camerei Deputaților, Biroului permanent, Comitetului liderilor grupurilor parlamentare sau ale comisiilor*”, ale art. 246 alin. (1) lit. g) tezele „*Abaterile de la regulamentul atrag următoarele sancțiuni: diminuarea indemnizației cu până la 50% până la 6 luni pentru participarea la desfășurarea unui banner în sala de ședințe a plenului sau în sălile comisiilor Camerei Deputaților, pentru înregistrarea sau transmiterea în direct a ședințelor Camerei Deputaților cu încălcarea derogării prevăzute de art. 158 alin. (5) paragraful al II-lea, Biroului permanent, Comitetului liderilor grupurilor parlamentare sau a comisiilor*” și ale art. 246 alin. (1) lit. i) și j) din Regulamentul Camerei Deputaților, astfel cum acesta a fost modificat prin Hotărârea Camerei Deputaților nr. 8 din 9 februarie 2022 privind modificarea și completarea Regulamentului Camerei Deputaților.

21. În conformitate cu dispozițiile art. 27 alin. (2) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, sesizarea a fost comunicată președintelui Camerei Deputaților, pentru a comunica punctul de vedere al Biroului Permanent al Camerei Deputaților.

22. Cu Adresa înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 2.183 din 7 martie 2022, a fost transmis Curții **punctul de vedere al Biroului Permanent al Camerei Deputaților, prin care se apreciază că sesizarea de neconstituționalitate este neîntemeiată și se propune respingerea acesteia.**

23. Se arată astfel că nu pot fi reținute criticile dispozițiilor art. 158 din Regulamentul Camerei Deputaților, republicat, cu modificările stabilite prin hotărârea criticată. Prin noul text

normativ s-a consacrat posibilitatea transmiterii în direct și înregistrării ședințelor Camerei Deputaților, din oficiu, de către serviciile Camerei Deputaților, de către presa acreditată și de către deputați din zona alocată acestora în sala plenului Camerei Deputaților. Se apreciază că acestea trebuie coroborate cu prevederile art. 145 alin. (1) din Regulamentul Camerei Deputaților și cu prevederile art. 18 din Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, cu modificările și completările ulterioare. Din interpretarea acestor dispoziții și a sensului literar al termenului „acreditare” se deduce că acreditarea presei este necesară în vederea acordării accesului în sediile și la lucrările autorităților și instituțiilor publice, ziariștilor și reprezentanților mijloacelor de informare în masă care nu vor recurge la fapte care împiedică desfășurarea normală a activității autorității/instituției publice care acordă acreditarea, fără ca această acțiune să privească opiniile exprimate în presă de respectivii ziariști, în condițiile și în limitele legii.

24. Reliefarea în cadrul noilor prevederi regulamentare a necesității obținerii unei acreditări prealabile în vederea transmiterii în direct și înregistrării de către persoanele care asistă la lucrările Camerei Deputaților nu are ca scop limitarea caracterului public al ședințelor, cenzurarea libertății presei, încălcarea egalității în fața legii și a dreptului la informație. Astfel, nu se „*aduce o gravă atingere drepturilor cetățenești*”, ci, dimpotrivă, se asigură căile procedurale prin care aceste principii pot fi puse în practică. Această condiție reprezintă un mijloc de asigurare a prezenței mijloacelor de informare în masă care acționează cu profesionalism, fără a periclita solemnitatea și securitatea lucrărilor autorității legislative, și de limitare a accesului persoanelor care au încălcat aceste standarde, prin retragerea acreditării. Pentru cadrul juridic al acreditării se invocă prevederile art. 145 alin. (1) din Regulamentul Camerei Deputaților și Hotărârea Biroului permanent al Camerei Deputaților nr. 4/2010 prin care s-a aprobat „*Regulamentul privind acreditarea jurnaliștilor la Camera Deputaților*”, anterior acesteia fiind în vigoare Hotărârea Biroului permanent al Camerei Deputaților nr. 3/2002 cu același obiect de reglementare.

25. În ceea ce privește reglementarea conform căreia deputații pot transmite în direct sau înregistra ședințele Camerei Deputaților și ale comisiilor numai din perimetrul alocat grupului din care fac parte se apreciază că aceasta nu este de natură să afecteze exercitarea liberă a mandatului de deputat și că formularea acesteia nu este de natură să încalce exigențele de tehnică legislativă specifice criteriului predictibilității unui act normativ, după cum a susținut autorul sesizării. Noua reglementare, ce face trimitere la „*perimetrul [...] alocat grupului parlamentar*”, se află în strânsă corelare cu prevederile art. 18 din Regulamentul Camerei Deputaților, care prevăd că „*Președintele Camerei Deputaților împreună cu liderii grupurilor parlamentare repartizează, la începutul primei sesiuni a legislaturii, locurile în sala de ședințe pentru fiecare grup parlamentar*”. Legătura dintre cele două prevederi regulamentare este reliefată și în Decizia Biroului permanent al Camerei Deputaților nr. 3 din 22 februarie 2022 cu privire la aplicarea prevederilor art. 158 alin. (5) din Regulamentul Camerei Deputaților, anexată punctului de vedere.

26. În ceea ce privește afectarea liberei exercitări a mandatului de deputat se apreciază că noua reglementare aprobată de Plenul Camerei Deputaților nu are o asemenea natură, deoarece aceasta reprezintă o măsură de conduită parlamentară care impune o restrângere (a mobilității deputaților care înregistrează sau transmit lucrările Camerei Deputaților) justificată și proporțională, prezervând exercitarea cu bună-credință a mandatului de deputat și a rolului opoziției parlamentare. Prin reglementarea unui cadru definit de manifestare se realizează echilibrul, reiterat constant în jurisprudența Curții Constituționale, între imperativul respectării cadrului, scopului, reputației și solemnității puterii legislative, cât și al neprejudicierii și neafectării activității și imaginii

Parlamentului, și imperativul respectării libertății de exprimare și exercitare a propriului mandat de deputat fără lezarea exercitării altor mandate.

27. Se concluzionează că prevederile art. 158 alin. (5), ale art. 245¹ și ale art. 246 alin. (1) lit. g) din Regulamentul Camerei Deputaților au fost adoptate cu respectarea exigențelor constituționale.

28. În ceea ce privește reglementarea interdicției de a participa la desfășurarea unui banner în sala de ședințe a plenului sau în sălile comisiilor Camerei Deputaților, se apreciază că aceasta reprezintă o măsură justificată și proporțională cu specificul activității forului legislativ. Cu trimitere la definiția bannerului din Decizia Curții Constituționale nr. 649 din 24 octombrie 2018, precum și la definiția legală a bannerului, consacrată la art. 3 lit. c) din Legea nr. 185/2013 privind amplasarea și autorizarea mijloacelor de publicitate, coroborat cu normele specifice de amplasare, reglementate la prevederile art. 36 din același act normativ, se concluzionează că bannerul reprezintă un mijloc de comunicare și exprimare cu destinație specifică, destinat cu precădere spațiilor publice deschise, și nu unor spații închise, așa cum este o sală de ședințe. În autonomia sa de reglementare, Camera Deputaților are autoritatea să aprecieze că un asemenea mijloc de exprimare este de natură să afecteze buna sa funcționare sau să lezeze imaginea și prestigiul autorității legiuitoare ori exercitarea neîngrădită a mandatului unor deputați și, în consecință, să interzică utilizarea acestuia în sălile de ședință. Măsura este justificată și apără exercițiul mandatului tuturor deputaților în cadrul ședințelor Camerei Deputaților și ale comisiilor acesteia, excluzând riscul perturbării bunei funcționări a acestora sau alterarea desfășurării procedurilor parlamentare cu ocazia utilizării unui banner pe durata acestora.

29. Se exprimă, în concluzie, opinia potrivit căreia prevederile art. 245¹ și ale art. 246 alin. (1) lit. g) din Regulamentul Camerei Deputaților au fost adoptate cu respectarea exigențelor constituționale.

30. Referitor la presupusa încălcare a prevederilor art. 8 alin. (1), ale art. 69 și 70 din Constituție, se apreciază că sesizarea este neîntemeiată. Astfel, din examinarea prevederilor art. 246 alin. (1) lit. i) din Regulamentul Camerei Deputaților rezultă că acestea prevăd sancțiunea aplicabilă pentru săvârșirea abaterii disciplinare care constă în utilizarea de către deputați a violenței verbale, proferarea de injurii, invective sau calomnie la adresa unui alt deputat, iar lit. j) a aceluiași alineat al art. 246 reglementează sancțiunea aplicabilă grupului parlamentar care prin acțiunile sale, ale deputaților sau ale angajaților săi pune în pericol buna funcționare și siguranța autorității publice, a demnitarilor sau a angajaților acesteia în incinta Camerei Deputaților, precum și procedura aplicabilă în aceste situații.

31. Având în vedere interpretarea sistematică a prevederilor regulamentare contestate, prin raportare la dispozițiile constituționale și la argumentele invocate de autorii sesizării, se subliniază că măsura sancționatoare vizează, în egală măsură, sub aspect juridic, deputații tuturor grupurilor parlamentare și deopotrivă grupurile din care aceștia fac parte. Neconstituționalitatea unei prevederi regulamentare presupune nerespectarea unor principii ori dispoziții din Legea fundamentală, iar eventualul caracter injurios al unei asemenea dispoziții față de anumite persoane ori grupuri, precum și modalitățile de punere în practică a acesteia nu pot echivala cu neconstituționalitatea măsurii preconizate.

32. În al doilea rând, se constată că sancțiunile reglementate contestate de autorii sesizării nu aduc atingere libertății de exprimare a deputaților. Ele se circumscriu săvârșirii unei abateri disciplinare, care constă în utilizarea de către deputați a violenței verbale, proferarea de injurii, invective sau calomnie la adresa unui alt deputat sau unor acțiuni ale unui grup parlamentar, deputați membri ai acestuia sau angajați ai săi, care pun în pericol buna funcționare și siguranța autorității publice, a demnitarilor sau a angajaților acesteia în incinta Camerei

Deputaților. Este evident că într-o societate democratică exercitarea libertății de exprimare comportă în mod obligatoriu și corelativ îndatoriri și responsabilități și de aceea poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau chiar sancțiuni, în deplină concordanță cu prevederile constituționale și cu dispozițiile art. 10 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Dispozițiile art. 30 alin. (1) și (2) din Legea fundamentală trebuie interpretate în mod sistematic, atât prin prisma conexiunilor indisolubile dintre prevederile înscrise în cele 8 alineate ale art. 30, cât și prin raportare la celelalte dispoziții constituționale. În virtutea acestei interpretări se remarcă faptul că aceste libertăți nu au caracter absolut, iar exercitarea lor nu este nelimitată. Însuși legiuitorul constituind un prevăzut, în alin. (6) și (7) ale aceluiași articol, mai multe limitări ale libertății de exprimare, determinate de respectarea și protejarea altor interese care au, de asemenea, caracter fundamental.

33. Se semnaleză frecvența și gravitatea abuzurilor manifestate în ședințele de plen ale Camerei Deputaților care au determinat reglementarea acestor sancțiuni disciplinare mai aspre în Regulamentul Camerei Deputaților, prin care se încearcă asigurarea unui just echilibru între drepturile fundamentale enunțate, respectiv modalitatea de exercitare a acestora, îndeplinirea competențelor constituționale ale forului legiuitor, realizarea activităților înscrise pe ordinea de zi a Camerei Deputaților, cu respectarea programului de lucru al acesteia, desfășurarea ședințelor de plen și a celor ale organelor de lucru ale Camerei Deputaților într-un cadru oficial, solemn, corespunzător statutului și rolului Parlamentului în ierarhia autorităților publice.

34. Referitor la pretinsa necorelare a dispozițiilor art. 246 alin. (1) lit. j) din Regulamentul Camerei Deputaților, republicat, cu modificările și completările ulterioare, cu prevederile constituționale invocate, se apreciază că această susținere este lipsită de fundament juridic. Potrivit dispozițiilor criticate, sancțiunea reglementată în cadrul lit. j) a alin. (1) al art. 246 se aplică exclusiv în situația constatării afectării bunei funcționări a activității Camerei Deputaților.

35. Se mai arată că, deși autorii sesizării invocă o relație directă de causalitate între posibilitatea aplicării sancțiunilor contestate și încălcarea principiului pluralismului, anumite limitări ale exercitării drepturilor sunt permise, în măsura în care acestea se circumscriu unui scop legitim. În acest sens, sunt apreciate ca edificatoare prevederile art. 57 din Constituția României, care reglementează expres obligația cetățenilor de a-și exercita drepturile cu bună-credință, fără a încălca drepturile și libertățile celorlalți. Se invocă și prevederile art. 10 paragraful 2 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, potrivit cărora „*Exercitarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare într-o societate democratică, pentru [...] protecția reputației sau a drepturilor altora*”. În situația examinată, sancțiunile sunt determinate de împiedicarea realizării competențelor constituționale ale Camerei Deputaților în parametri adecvați rolului acesteia.

36. De altfel, simpla reglementare a acestor sancțiuni nu este incompatibilă în mod automat cu principiul pluralismului. Trebuie să avem în vedere că, în situația examinată, modalitățile și frecvența aplicării sancțiunilor sunt în relație de interdependență cu conduita deputatului, a grupului ori a angajaților acestuia. Instituirea lor este în acord cu prevederile constituționale, întrucât eventuala limitare a drepturilor se face proporțional cu gravitatea faptei săvârșite și cu titlu de excepție. Prin prevederile constituționale ale art. 8 alin. (2) este accentuată existența unor limite constituționale ale pluralismului și subordonarea acestuia unor valori esențiale, partidele politice fiind obligate să își desfășoare activitatea „*respectând suveranitatea națională, integritatea teritorială, ordinea de drept și principiile democrației*”.

37. Atașat punctului de vedere a fost transmisă Curții Constituționale Decizia Biroului permanent al Camerei Deputaților nr. 3 din 22 februarie 2022 cu privire la aplicarea prevederilor art. 158 alin. (5) din Regulamentul Camerei Deputaților, având 7 anexe unde sunt delimitate zonele din sala de plen a Camerei Deputaților aflate sub incidența art. 158 alin. (5) teza I și teza a II-a din Regulamentul Camerei Deputaților.

38. Pe rolul Curții Constituționale se află și **soluționarea sesizării de neconstituționalitate a Hotărârii Camerei Deputaților nr. 8/2022 privind modificarea și completarea Regulamentului Camerei Deputaților**, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 133 din 9 februarie 2022, formulată de Grupul parlamentar al Alianței pentru Unirea Românilor din Camera Deputaților, sub semnătura liderului de grup.

39. Sesizarea a fost formulată în temeiul art. 146 lit. c) din Constituție și al art. 27 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, a fost înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 1.874 din 24 februarie 2022 și constituie obiectul Dosarului nr. 494 C/2022.

40. În motivarea sesizării se invocă prevederile constituționale ale art. 1 alin. (5) care reglementează principiul respectării Constituției, a supremației sale și a legilor, ale art. 8 — *Pluralismul și partidele politice*, ale art. 29 alin. (1) referitor la libertatea conștiinței, ale art. 30 alin. (1) și (2) referitoare la libertatea de exprimare, ale art. 31 alin. (2) referitor la dreptul la informație, ale art. 53 — *Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*, ale art. 68 — *Caracterul public al ședințelor* și ale art. 147 alin. (4) referitor la caracterul general obligatoriu al deciziilor Curții Constituționale.

41. Se expun, mai întâi, o serie de considerații referitoare la admisibilitatea sesizării formulate. În continuare, argumentele de neconstituționalitate sunt grupate în critici de neconstituționalitate extrinsecă și critici de neconstituționalitate intrinsecă.

42. În motivarea neconstituționalității extrinseci se invocă prevederile art. 1 alin. (5) din Constituție și considerente cuprinse în decizii ale Curții Constituționale referitoare la exigențele de calitate a legii. Se susține că hotărârea criticată nu respectă textul constituțional invocat, „actul contestat având multiple carențe din perspectiva tehnicii legislative de natură a impietății asupra statului de drept, caracterizat, înainte de toate, prin respectarea supremației Constituției și a legilor.” Se arată astfel că „așa-zisa expunere de motive a Hotărârii are un caracter pur formal, nefiind antamate nici considerentele care țin de motivul emiterii actului normativ, de impactul asupra sistemului juridic, de consultările derulate în vederea elaborării proiectului, nici activitățile de informare publică privind elaborarea și implementarea proiectului Hotărârii.” Proiectul acestui act a fost introdus intempestiv pe ordinea de zi a Camerei Deputaților, „de manieră a induce percepția că Hotărârea nu ar fi altceva decât o demonstrație de forță a coaliției majoritare, îndreptată împotriva opoziției parlamentare.” Conținutul actului normativ „este cu totul necorelat cu alte acte normative, inclusiv cu acte normative cu o forță juridică superioară față de Hotărâre (cu deosebire, Legea nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor).”

43. În motivarea neconstituționalității intrinseci se invocă, mai întâi, încălcarea art. 1 alin. (5) din Constituție, cu referire la exigențele de calitate a legii dezvoltate în jurisprudența Curții Constituționale (precizie, previzibilitate și predictibilitate). Potrivit autorilor sesizării, prevederile art. 158 alin. (5) din Regulamentul Camerei Deputaților, astfel cum a fost modificat, nu respectă aceste exigențe. Astfel „perimetrele” de care se face vorbire „nu există în realitate”, nefiind adoptată o hotărâre a Camerei Deputaților de modificare a Regulamentului Camerei Deputaților prin care să se dispună cu privire la înființarea unor astfel de perimetre. Noțiunea de „perimetru” nu se regăsește în niciun act normativ de nivelul Regulamentului Camerei Deputaților și nici

nu se poate corela cu alte prevederi legale, pentru clarificarea juridică.

44. Potrivit sesizării, faptul că prin hotărâre, aflată incontestabil pe o poziție inferioară în ierarhia actelor normative din România, se reglementează interdicții și sancțiuni suplimentare față de cele stabilite prin Legea nr. 96/2006, se încalcă prevederile constituționale ale art. 1 alin. (5) în ceea ce privește supremația și caracterul obligatoriu al legilor.

45. Sunt lipsite de claritate, precizie și previzibilitate și prevederile art. 245¹, nou-introdus în Regulamentul Camerei Deputaților, în ceea ce privește exprimarea de „împete, injurii, amenințări, invective, calomnie” la adresa unui alt parlamentar. Textul citat nu permite destinatarului să înțeleagă cu exactitate care sunt limitele restrângerilor aduse, ce au un efect negativ vădit și considerabil asupra dreptului la liberă exprimare, nefiind stabilite criteriile în funcție de care să poată fi delimitate acele luări de cuvânt care reprezintă critici firești ale opoziției (ori ale oricărei alte persoane, de altfel) și cele care reprezintă, de exemplu, calomnii.

46. După cum rezultă și din paragraful 23 al Deciziei nr. 553 din 16 iulie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 707 din 21 septembrie 2015, Curtea Constituțională a reținut că standardul constituțional de protecție a libertății individuale impune ca limitarea acesteia să se realizeze într-un cadru normativ care, pe de o parte, să stabilească expres cazurile de limitare a acestei valori constituționale, iar, pe de altă parte, să le prevadă într-un mod clar, precis și previzibil, situație în care nu ne regăsim în cauza de față. Totodată, în aceeași decizie, Curtea a reținut că, în ipoteza infrafracțiunilor, legiuitorul trebuie să indice în mod clar și neechivoc obiectul material al acestora în chiar cuprinsul normei sau acesta să poată fi identificat cu ușurință prin trimiterea la un alt act normativ cu care textul incriminator se află în conexiune, în vederea stabilirii existenței/inexistenței infrafracțiunii. De asemenea, s-a constatat că, dacă legiuitorul își respectă numai din punct de vedere formal competența constituțională de a legifera, fără ca prin conținutul normativ al textului incriminator să stabilească clar și cu precizie obiectul material al infrafracțiunii, aceasta poate determina o lipsă de previzibilitate a respectivului text. Se apreciază că aceste considerente sunt pe deplin incidente și în cauza de față, argumentele statuate de Curtea Constituțională putând fi extrapolate, pentru identitate de rațiune, tuturor tipurilor de sancțiuni aplicabile unui subiect de drept, inclusiv celor disciplinare, întrucât exigențele constituționale referitoare la claritatea, precizia și previzibilitatea legii se impun a fi respectate în toate situațiile care vizează „incriminarea” unei fapte și „pedepsirea” acesteia, indiferent de natura faptei și a sancțiunii. În susținerea acestor argumente se invocă și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în materie, respectiv cauzele *Beyeler împotriva Italiei* (paragraful 109), *Rotaru împotriva României* (paragraful 52), *Sissanis împotriva României* (paragraful 66) și *Dragotoniu și Militaru-Pidhorni împotriva României* (paragraful 34).

47. Se mai arată că Legea nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor prevede cu titlu limitativ, la art. 52, sfera sancțiunilor aplicabile reprezentanților aleși, acestea fiind: „a) atenționarea verbală; b) chemarea la ordine; c) retragerea cuvântului; d) îndepărtarea din sală pe durata ședinței; e) avertismentul scris.” Textul citat nu prevede niciuna dintre sancțiunile nou-introduse prin hotărâre, ceea ce contravine principiului ierarhiei actelor normative și al legalității stabilirii acestor sancțiuni. De asemenea, cele două sancțiuni colective introduse la art. 246 alin. (1) lit. i) și j) din Regulamentul Camerei Deputaților „contravin oricărui principiu de drept existente și, în principal, celui al răspunderii personale”. Se solicită Curții să constate că aceste dispoziții încalcă în mod flagrant prevederile art. 1 alin. (5) din Constituție, având unicul și văditul scop de a sancționa opoziția pentru acțiunile firești pe care aceasta le poate întreprinde în exercitarea rolului ei fundamental, fapt de nepermis într-o societate democratică.

48. În ceea ce privește pretinsa încălcare a art. 8 alin. (1) din Constituția României, se arată că noțiunea de pluralism nu se rezumă și nu se poate rezuma doar la nivel de ansamblu al arhitecturii statale, fiind evident aplicabil și la nivel parlamentar, în calitate de organ reprezentativ suprem al poporului român și de unică autoritate legiuitoare a țării. Pluralismul constă în existența unei majorități parlamentare, a unei opoziții și, eventual, a unor parlamentari independenți, ca expresie a diversității, libertății de conștiință și de exprimare, printre altele, dovezi ale unei democrații moderne sănătoase și funcționale. În orice stat democrat, partidul care obține majoritatea mandatelor în Parlament deține instrumentele formale pentru a-și transpune programul politic în decizii care poartă autoritatea statului, dar acest lucru nu trebuie să aibă ca rezultat transformarea partidului de guvernământ într-un partid-stat. Opoziția parlamentară reprezintă o cerință esențială a democrației și o expresie a pluralismului politic, după cum o consacră și actele internaționale în materie (de exemplu, Rezoluția nr. 1.601/2008 a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei). Este absolut necesar ca formațiunile ce o compun să aibă la dispoziție toate instrumentele pentru a contesta și critica public programul și politica majorității și de a propune electoratului acțiuni, măsuri și luări de poziție prin care să se justifice drept o alternativă viabilă la majoritate — toate acestea fiind considerate în doctrina de drept constituțional finalitatea și legitimitatea politică a opoziției.

49. Or, prin scopul urmărit și prin modificările adoptate prin hotărârea atacată, pluralismul consfințit de prevederile art. 8 alin. (1) din Constituție este vătămat, printr-o formă de asuprire a opoziției de către „tirania majorității”, aceasta din urmă intervenind, în mod deliberat, asupra Regulamentului Camerei Deputaților cu efectul slăbirii opoziției și chiar al suprimării vocii sale, astfel încât activitatea majorității să nu mai fie supusă constant atenției și supravegherii publicului, fapt care era permis de varianta aflată în vigoare anterior adoptării hotărârii. De asemenea, sancțiunile ce au fost introduse prin hotărâre, în special cele prevăzute la lit. i) și j) ale art. 246 alin. (1) din Regulamentul Camerei Deputaților, au repercusiuni directe asupra posibilității opoziției de a-și desfășura activitatea, prin sancționarea întregului grup parlamentar din care face parte deputatul care ar fi săvârșit o presupusă faptă dintre cele în mod expres enunțate.

50. Se susține, în continuare, că prin introducerea art. 245¹ au fost atinse într-o manieră gravă libertatea gândirii și a opiniilor, consacrată de art. 29 alin. (1) din Constituție, dar și libertatea de a exprima aceste gânduri și opinii, consacrată de art. 30 alin. (1) din Constituție. Astfel, prevederile din hotărâre prin care a fost modificat Regulamentul Camerei Deputaților au practic efectul interzicerii libertății de a exprima gânduri și opinii în Camera Deputaților și, implicit, al anihilării libertății de conștiință, care rămâne un drept iluzoriu, lipsit de un element vital — posibilitatea de a-l exprima. Reglementările aprobate prin hotărârea atacată au urmărit, în realitate, cenzurarea oricăror opinii și critici ce ar putea fi aduse în legătură cu maniera defectuoasă (uneori chiar și vădit nelegală) în care membri ai majorității parlamentare și alte persoane care participă la ședințele care au loc în Camera Deputaților și-au exercitat ori își exercită atribuțiile. Or, formularea unor astfel de critici nu poate reprezenta un temei legitim pentru interzicerea și sancționarea opiniilor ori a exprimării lor. Din contră, acesta este chiar rolul asumat al opoziției, care nu doar că are dreptul, ci și obligația de a critica și de a lupta, prin toate mijloacele democratice pe care le are la dispoziție, împotriva majorității parlamentare. Maniera echivocă de redactare a prevederilor hotărârii în care este reluată sintagma „țipete, injurii, amenințări, invective, calomnie”, efectuate la adresa unui alt parlamentar, poate genera probleme în legătură cu aprecierea următoarelor aspecte: care opinii au caracter de injurii, amenințări, invective ori reprezintă calomnie și cine are competența de a face această apreciere, având în vedere lipsa definirii acestora și stabilirea unor limite de aplicare. Se face referire în acest sens la considerentele Curții Europene a Drepturilor Omului, reținute în

Cauza nr. 5.493/72 — *Handyside împotriva Marii Britanii*, arătându-se că larga marjă de apreciere (ca efect al lipsei de claritate, precizie și previzibilitate a normei) poate conduce la considerarea unor critici oneste ca fiind, cu titlu de exemplu, simple calomnii, corolarul fiind aplicarea unor sancțiuni cu simplul scop de a pedepsi aceste critici, fapt nepermis într-o societate democratică și contrar prevederilor constituționale invocate, care atrag neconstituționalitatea.

51. Referitor la pretinsa încălcare a art. 53 din Constituție, se arată că prin hotărârea atacată au fost introduse restrângeri ale exercițiului dreptului la liberă exprimare, dar și sancțiuni care, prin gravitatea lor, echivalează cu anihilarea dreptului la liberă exprimare și cu punerea reprezentanților aleși ai poporului român în imposibilitatea de a-și exercita mandatul. Or, față de sensul strict al noțiunii de „lege” utilizat de art. 53 din Constituție, se apreciază că este neconstituțională restrângerea exercițiului dreptului la liberă exprimare printr-o hotărâre a Camerei Deputaților. Mai mult, din cauza modului în care au fost reglementate, aceste restrângeri și sancțiuni prevăzute de hotărâre afectează nu doar exercițiul dreptului la liberă exprimare, ci chiar esența sa.

52. De asemenea, se susține că normele adoptate au drept rezultat punerea reprezentanților aleși ai poporului în imposibilitatea de a-și exercita mandatul primit de la cetățeni. Restrângerile și sancțiunile adoptate prin hotărâre interferează cu datoria parlamentarului de a-și îndeplini — prin exprimarea liberă și neîngrădită a opiniilor și prin participarea la dezbaterile plenului și ale comisiilor Camerei — mandatul. Or, îndatoririle parlamentarului se exercită în mod continuu, din momentul în care acesta intră în exercițiul mandatului și până la data încetării calității de deputat sau de senator, iar legiuitorul, prin reglementările pe care le adoptă, fie că sunt legi, fie că sunt regulamente, nu poate împiedica îndeplinirea acestora, sens în care se invocă Decizia Curții Constituționale nr. 81 din 27 februarie 2013. Participarea unui deputat la activitățile care se desfășoară în cadrul Camerei Deputaților nu se rezumă doar la prezența lui fizică, ci reprezintă o activitate complexă prin care acesta își exercită drepturile și obligațiile care îi revin în virtutea mandatului dat de popor, inclusiv prin luări de cuvânt ce pot include critici, care devin cenzurabile în mod nejustificat prin prisma prevederilor hotărârii, situație care le face incontestabil incompatibile cu normele constituționale amintite. Totodată, în sarcina reprezentanților aleși incumbă și obligația de informare a cetățenilor, în vederea transparentizării activității lor și a Parlamentului în ansamblu. Satisfacerea acestei obligații este în mod nejustificat îngreunată de modificările aduse Regulamentului Camerei Deputaților prin hotărâre, cu consecințe grave asupra transparenței instituționale.

53. Se mai solicită Curții să observe că modificările adoptate, care au avut ca efect restrângerea unor drepturi și libertăți fundamentale, nu își găsesc justificarea în niciunul dintre scopurile exhaustiv menționate de textul art. 53 din Constituție și nu respectă principiul proporționalității prin raportare la pretinsa cauză a adoptării lor. Sancțiunile nou-introduse, în special cele prevăzute la art. 246 alin. (1) lit. i) și j) din Regulamentul Camerei Deputaților, reprezintă, de fapt, sancțiuni care vizează un grup parlamentar, iar nu deputatul care ar fi săvârșit presupusa abatere, afectând însăși exercitarea mandatului reprezentativ al deputaților, dar și posibilitatea opoziției de a-și îndeplini rolul pe care îl are într-o societate democratică.

54. De asemenea, modificările aduse prin hotărâre au afectat însăși existența dreptului, contravenind, astfel, prevederilor art. 53 din Constituție, exercițiul drepturilor și libertăților enunțate fiind restrâns într-o asemenea manieră încât aceste drepturi și libertăți au fost, în fapt, anihilate.

55. Referitor la pretinsa încălcare a art. 68 alin. (1) din Constituția României, se arată că textul constituțional indicat instituie principiul publicității ședințelor celor două Camere ale Parlamentului, singura excepție instituită fiind cea prevăzută la art. 68 alin. (2) din Constituție, când se hotărăște caracterul

secret al unei ședințe. Date fiind progresul tehnologic și impactul pe care acesta l-a avut și îl are asupra societății în care trăim, conceptul de publicitate s-a extins, în acesta fiind înglobate și mijloacele moderne de difuzare a informațiilor în spațiul public, respectiv transmisiile în direct în mediul online, inclusiv pe rețelele de socializare, efectuate cu echipamente electronice precum telefoanele tip smartphone. Scopul urmărit de legiuitorul constituant prin introducerea publicității ședințelor celor două Camere ale Parlamentului a fost acela de a transparentiza activitatea acestei autorități publice, în vederea consolidării încrederii publicului în organul reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare a țării.

56. Or, prin modificările survenite prin adoptarea hotărârii, a fost instituită *de plano* interdicția de a transmite în direct și de a înregistra ședințele în plen și în comisii ale Camerei Deputaților, cu excepția mass-mediei acreditate și a deputaților, care pot efectua aceste activități din interiorul unui „perimetru” care, după cum am argumentat mai sus, nu există din punct de vedere juridic. De asemenea, în urma modificărilor survenite, în privința ședințelor Biroului permanent și ale Comitetului liderilor grupurilor parlamentare, înregistrarea se realizează de către Camera Deputaților, prin grija secretarului general, deciziile referitoare la publicitatea ședințelor fiind lăsate la latitudinea Camerei Deputaților, cu încălcarea prevederilor constituționale referitoare la publicitatea ședințelor.

57. Totodată, a fost afectat în mod grav gradul de responsabilitate al Parlamentului, ca urmare a impunerii unor restricții drastice în ceea ce privește publicitatea ședințelor, restricții care, în realitate, anihilează însuși caracterul public al lucrărilor și reduc posibilitatea electoratului de a supraveghea îndeaproape activitatea instituției și a reprezentanților săi. Drept concluzie, întrucât, pe de o parte, publicitatea ședințelor a devenit iluzorie, date fiind modificările care au suprimat-o, iar, pe de altă parte, aceste prevederi tind să anihileze efectele pozitive generate în societate de transparența sporită oferită de reprezentanții aleși ai poporului român, dispozițiile art. 68 din Constituție au fost încălcate, hotărârea atacată fiind, și sub acest aspect, neconstituțională.

58. Față de criticile de neconstituționalitate prezentate, se solicită Curții Constituționale admiterea sesizării și constatarea neconstituționalității Hotărârii Camerei Deputaților nr. 8/2022.

59. În conformitate cu dispozițiile art. 27 alin. (2) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, sesizarea a fost comunicată președintelui Camerei Deputaților pentru a comunica punctul de vedere al Biroului permanent al Camerei Deputaților.

60. Cu Adresa înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 2.184 din 7 martie 2022, a fost transmis Curții punctul de vedere al Biroului permanent al Camerei Deputaților, prin care se apreciază că sesizarea de neconstituționalitate este neîntemeiată și se propune respingerea acesteia.

61. Referitor la motivele de neconstituționalitate extrinsecă, se apreciază că sunt neîntemeiate și nu pot fi reținute. Astfel, hotărârea criticată este redactată într-un stil juridic specific, clar, lipsit de echivoc, care permite destinatarilor săi, indiferent de pregătirea profesională, să înțeleagă și să își asume conduita permisă prin interpretarea sistematică și logico-juridică a prevederilor conținute și prin raportare la amplele exemplificări.

62. Se arată că autorii sesizării nu prezintă în cuprinsul acesteia, în mod concret, presupusele vicii de constituționalitate extrinsecă pe care le enunță, iar, sub aspect juridic, această formă de neconstituționalitate ar presupune fie vicierea procedurii constituționale de adoptare (respectiv neîndeplinirea majorității absolute necesare adoptării acestui tip de hotărâre), fie neconstituționalitatea tuturor prevederilor esențiale ale actului normativ, ceea ce ar atrage nejustificarea existenței sale. În cazul de față, niciuna dintre aceste situații nu este întrunită.

63. În ceea ce privește presupusa nerespectare a supremației legislației superioare în cadrul ierarhiei normative prin necorelarea și excedarea de la prevederile Legii nr. 96/2006, se precizează că prevederile nou-introduse în

Regulamentul Camerei Deputaților sunt în acord cu prevederile și principiile constituționale și statutare, deopotrivă. Astfel, legitimarea posibilității reglementării unor noi obligații și sancțiuni prin Regulamentul Camerei Deputaților rezidă din interpretarea dispozițiilor înscrise în Statutul deputaților și al senatorilor la: art. 27 (referitor la izvorul îndatoririlor și obligațiilor deputaților și senatorilor), art. 14 (referitor la principiul respectării regulamentelor și a normelor de conduită), art. 35 alin. (2) (care statuează principiul exercitării mandatului numai în formele și cu procedura prevăzute în regulamente), art. 42 alin. (3) (ce reliefează posibilitatea majorării sau reducerii indemnizației în condițiile prevăzute de lege și regulamente), art. 51 lit. b) (ce include în sfera abaterilor disciplinare nerespectarea de către deputați și senatori a regulamentelor), art. 51 lit. c) (ce include în sfera abaterilor disciplinare exercitarea abuzivă a mandatului de deputat/senator) și art. 51 lit. d) (ce include în sfera abaterilor disciplinare nerespectarea normelor de conduită pe durata exercitării mandatului de deputat/senator).

64. În temeiul autonomiei reglementare consacrate la nivel constituțional și al dispozițiilor statutare menționate, coroborate, Camerele Parlamentului au competența să instituie atât forme specifice de particularizare a principiilor și obligațiilor înscrise în Statutul deputaților și al senatorilor, cât și procedurile aferente, inclusiv sub forma definirii unor obligații și interdicții particulare, atât timp cât se subscriu în sfera generală a abaterilor și obligațiilor statutare, și sancțiunile corelative acestora.

65. Cu privire la criticile autorilor în legătură cu expunerea de motive și conținutul acesteia, se precizează că procedura de adoptare a hotărârilor Camerelor, respectiv ale Parlamentului, nu este aceeași cu procedura specifică de adoptare a legilor sau a hotărârilor puterii executive, reglementată prin Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările și completările ulterioare. În cazul hotărârilor Camerelor Parlamentului nu este prevăzută și deci nici necesară etapa prealabilă de consultare și informare publică, potrivit tehnicii legislative, așa cum susțin autorii sesizării. În consecință, instrumentul de prezentare și motivare trebuie adaptat, sub aspectul conținutului său, la specificul obiectului de reglementare al hotărârii, în cazul de față fiind vorba despre organizarea și funcționarea Camerei Deputaților.

66. În concluzie, Hotărârea Camerei Deputaților nr. 8/2022 privind modificarea și completarea Regulamentului Camerei Deputaților a fost adoptată cu respectarea exigențelor constituționale.

67. Referitor la motivele de neconstituționalitate intrinsecă, se apreciază că nu pot fi reținute, de asemenea.

68. Este neîntemeiată critica privind presupusa încălcare a dispozițiilor art. 1 alin. (5) din Constituția României, care consacră principiul legalității și al supremației Constituției și legilor, întrucât hotărârea criticată este redactată în acord cu normele de tehnică legislativă și în corelare cu dreptul pozitiv.

69. Cu privire la prevederile art. 158 alin. (5) din Regulamentul Camerei Deputaților, nou-reglementat, și la noțiunea de „perimetru” utilizată acolo, se apreciază că acestea nu sunt de natură să afecteze exercitarea liberă a mandatului de deputat și că modul de formulare/redactare a acestora nu este de natură să încalce exigențele de tehnică legislativă specifice criteriului predictibilității unui act normativ. Reglementarea ce face trimitere la „perimetrul (...) alocat grupului parlamentar” trebuie interpretată în mod sistematic, ținând cont de ansamblul dispozițiilor reglementare, întrucât se află în strânsă corelare cu prevederile art. 18 din Regulamentul Camerei Deputaților, care prevăd că „Președintele Camerei Deputaților împreună cu liderii grupurilor parlamentare repartizează, la începutul primei sesiuni a legislaturii, locurile în sala de ședințe pentru fiecare grup parlamentar”, precum și ale Deciziei Biroului permanent al Camerei Deputaților nr. 3 din 22 februarie 2022 cu privire la aplicarea prevederilor art. 158 alin. (5) din Regulamentul Camerei Deputaților, anexată punctului de vedere. Referitor la repartizarea perimetrelor la nivelul sălilor de ședințe ale

comisiilor Camerei Deputaților, se observă că aceasta se subordonează principiului autonomiei de organizare internă a comisiilor parlamentare, consacrat în Regulamentul Camerei Deputaților, neputând ține direct de domeniul de reglementare al Regulamentului Camerei Deputaților.

70. În ceea ce privește pretinsa afectare a liberei exercitări a mandatului de deputat, se apreciază că noua reglementare, aprobată de plenul Camerei Deputaților, nu are o asemenea natură și nici nu produce un asemenea efect, deoarece reprezintă o măsură de conduită parlamentară care impune o restrângere a mobilității deputaților care înregistrează sau transmit lucrările Camerei Deputaților, justificată și proporțională, prezervând principiile referitoare la îndeplinirea cu bună-credință a mandatului de deputat și la exercitarea rolului opoziției parlamentare. Doar prin reglementarea unui cadru definit de manifestare se poate realiza echilibrul, reiterat constant în jurisprudența Curții Constituționale, între imperativul respectării cadrului, scopului, reputației și solemnității ședințelor puterii legislative, al neprejudicierii și neafectării activității și imaginii Parlamentului, și imperativul respectării libertății de exprimare și exercitare a propriului mandat de deputat, fără a leza exercitarea mandatului de către un alt deputat.

71. Referitor la dispozițiile art. 245¹, nou-introdus prin Hotărârea Camerei Deputaților nr. 8/2022, se apreciază ca neîntemeiate criticile formulate referitoare la pretinsa neconstituționalitate a sintagmei „țipete, injurii, amenințări, invective, calomnie”. Enumerarea invocată nu este lipsită de claritate, precizie și predictibilitate, așa cum susțin autorii sesizării. În fapt și în drept, aceasta are rolul principal de a clarifica/explica sintagma juridică „violență verbală (...) la adresa unui alt parlamentar” și nicidecum de a permite arbitrarul cu ocazia aplicării acestor prevederi. Întrucât termenii utilizați în cuprinsul art. 245¹, contestat de autorii sesizării, nu beneficiază de o definiție specifică în cuprinsul Regulamentului Camerei Deputaților, în consecință, cu ocazia aplicării acestei dispoziții, sunt relevante și deci utilizate definițiile înscrise în Dicționarul explicativ al limbii române cu privire la aceștia, sens în care sunt citate aceste definiții.

72. Privitor la critica de neconstituționalitate constând în nerespectarea ierarhiei normative prin pretinsa necorelare cu prevederile Legii nr. 96/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și prin pretinsa adăugare la prevederile art. 52 din acest act normativ prin introducerea unor sancțiuni noi în Regulamentul Camerei Deputaților, se apreciază că aceasta nu este susținută deoarece, prin corelarea dispozițiilor Statutului deputaților și al senatorilor, se evidențiază o legitimare a celor două Camere ale Parlamentului de a lua măsuri specifice de disciplină parlamentară atât timp cât acestea se încadrează și se justifică în cadrul sferei generale definite la nivel statutar. Astfel, Legea nr. 96/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare, legitimează noile măsuri reglementare introduse prin hotărârea criticată, sens în care sunt citate art. 27, art. 14 alin. (1), art. 35 alin. (2), art. 42 alin. (3) și art. 51. Se apreciază că toate acestea, într-o interpretare sistematică, constituie, prin conținutul lor, temei pentru dispunerea noilor sancțiuni și interdicții definite la nivelul Regulamentului Camerei Deputaților, acestea din urmă particularizând prevederile statute și adaptând cadrul general la noile realități specifice întâlnite în cadrul activității parlamentare, în vederea asigurării unui mediu echilibrat de manifestare a tuturor mandatelor de deputat, indiferent de apartenența titularilor acestora la majoritatea sau la minoritatea parlamentară, după caz. Se observă, în același timp, că art. 52 din Statutul deputaților și al senatorilor definește sfera sancțiunilor disciplinare aferente abaterilor disciplinare prevăzute la art. 51 din același act normativ, fără a exclude însă posibilitatea definirii unor alte abateri sau interdicții specifice și a unor sancțiuni corelative acestora, prevăzute la alt nivel de reglementare [a se vedea, de exemplu, situația prevăzută la art. 19 alin. (1) din Statutul deputaților și al senatorilor, care reglementează și sancționează o conduită ce nu este cuprinsă la art. 51 și 52].

73. Referitor la criticile aduse prevederilor art. 246 alin. (1) lit. i) și j), nou-introduse prin hotărârea ce face obiectul prezentului control de constituționalitate, se apreciază că acestea sunt neîntemeiate. Măsura sancționatoare vizează în egală măsură, sub aspect juridic, deputații tuturor grupurilor parlamentare și deopotrivă grupurile din care aceștia fac parte. Eventualele inechități rezultate din modalitățile de punere în practică a acesteia nu pot echivala cu neconstituționalitatea măsurii preconizate. În al doilea rând, sancțiunile reglementate, contestate de autorii sesizării, nu aduc atingere libertății de exprimare a deputaților. Ele se circumscriu săvârșirii unei abateri disciplinare, care constă în utilizarea de către deputați a violenței verbale, proferarea de injurii, invective sau calomnie la adresa unui alt deputat sau unor acțiuni ale unui grup parlamentar, deputați membri ai acestuia sau angajați ai săi, care pun în pericol buna funcționare și siguranța autorității publice, a demnităților sau a angajaților acesteia în incinta Camerei Deputaților. Este evident că într-o societate democratică exercitarea libertății de exprimare comportă, în mod obligatoriu și corelativ, îndatoriri și responsabilități și, de aceea, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau chiar sancțiuni, în deplină concordanță cu prevederile constituționale și cu dispozițiile art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și dispozițiile art. 30 alin. (6) și (7) din Constituție.

74. Sunt semnalate frecvența și gravitatea abuzurilor manifestate în ședințele de plen ale Camerei Deputaților, care au determinat reglementarea acestor sancțiuni disciplinare mai aspre în Regulamentul Camerei Deputaților, prin care se încearcă: (i) asigurarea unui just echilibru între drepturile fundamentale enunțate anterior, respectiv modalitatea de exercitare a acestora; (ii) îndeplinirea competențelor constituționale ale forului legiuitor; (iii) realizarea activităților înscrise pe ordinea de zi a Camerei Deputaților, cu respectarea programului de lucru al acesteia; (iv) desfășurarea ședințelor de plen și a celor ale organelor de lucru ale Camerei Deputaților într-un cadru oficial, solemn, corespunzător statutului și rolului Parlamentului în ierarhia autorităților publice.

75. Referitor la pretinsa necorelare a dispozițiilor art. 246 alin. (1) lit. j) din Regulamentul Camerei Deputaților, republicat, cu modificările și completările ulterioare, cu prevederile constituționale invocate, se apreciază că această susținere este lipsită de fundament juridic. Potrivit dispozițiilor criticate, sancțiunea reglementată în cadrul lit. j) a alin. (1) al art. 246 se aplică exclusiv în situația constatării afectării bunei funcționări a activității Camerei Deputaților.

76. Se subliniază că anumite limitări ale exercitării drepturilor sunt permise, în măsura în care acestea se circumscriu unui scop legitim. În acest sens, sunt edificatoare prevederile art. 57 din Constituția României, care reglementează expres obligația cetățenilor de a-și exercita drepturile cu bună-credință, fără a încălca drepturile și libertățile celorlalți, precum și ale art. 10 paragraful 2 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. În situația examinată, sancțiunile sunt determinate de împiedicarea realizării competențelor constituționale ale Camerei Deputaților în parametri adecvați rolului acesteia. De altfel, simpla reglementare a acestor sancțiuni nu este incompatibilă în mod automat cu principiul pluralismului. Prin prevederile constituționale ale art. 8 alin. (2) se accentuează existența unor limite constituționale ale pluralismului și subordonarea acestuia unor valori esențiale în cadrul unei societăți democratice funcționale, partidele politice fiind obligate să își desfășoare activitatea „respectând suveranitatea națională, integritatea teritorială, ordinea de drept și principiile democrației”.

77. Referitor la presupusa încălcare a dispozițiilor art. 8 alin. (1) din Constituția României, care consacră principiul fundamental al pluralismului, prin introducerea interzicerii posibilității persoanelor prezente de a transmite în direct și de a înregistra lucrările Camerei Deputaților se arată că prin noul text normativ s-a consacrat posibilitatea transmiterii în direct și a înregistrării ședințelor Camerei Deputaților din oficiu, de către

serviciile Camerei Deputaților, de către presa acreditată și de către deputați din zona alocată acestora în sala plenului Camerei Deputaților. Se citează dispozițiile art. 145 alin. (1) din Regulamentul Camerei Deputaților, arătându-se că reglementarea obligativității obținerii în prealabil a unei acreditări de către reprezentanții presei care doresc să asiste și să înregistreze sau să transmită ședințele Camerei Deputaților există, noile prevederi contestate fiind în corelare cu cele citate.

78. Se subliniază, totodată, caracterul preponderent declarativ al criticilor autorilor, apreciindu-se că aceste critici sunt lipsite de fundament juridic cât timp nu reliefează un raționament logico-juridic bazat pe o legătură de cauzalitate între pretinsa încălcare a dispozițiilor Legii fundamentale și prevederile reglementare contestate. Simpla expunere a principiului pluralismului și redarea anumitor prevederi ale Hotărârii Camerei Deputaților nr. 8/2022 sunt insuficiente.

79. În subsidiar, se evidențiază că obiectivul actului atacat este reprezentat atât de asigurarea unui cadru sigur, neutru, unitar, echilibrat și solemn, în care să se poată exprima deopotrivă toți membrii Camerei Deputaților, fără a favoriza/defavoriza majoritatea sau minoritatea parlamentară, cât și de eliminarea posibilelor abuzuri în exercitarea mandatului de deputat și a derapajelor în activitatea acestei autorități publice.

80. Totodată, ideea „asupririi” opoziției parlamentare prin reglementarea prevederilor reglementare contestate nu se poate reține, având în vedere că organismele împuternicite prin art. 246 alin. (2)—(5) din Regulamentul Camerei Deputaților să constate și să aplice sancțiunile sunt structuri ale acestei Camere, alcătuite în acord cu exigențele constituționale referitoare la respectarea configurației politice, esență a respectării principiului pluralismului în cadrul puterii legislative. În cadrul Biroului permanent al Camerei Deputaților și în Comisia juridică, de disciplină și imunități sunt reprezentate atât majoritatea, cât și opoziția parlamentară, ambele având posibilitatea să se exprime, iar în acord cu prevederile Statutului deputaților și al senatorilor, este instituită posibilitatea contestării, în plenul Camerei Deputaților, a măsurilor/sancțiunilor disciplinare dispuse.

81. Referitor la presupusa încălcare a prevederilor art. 29 alin. (1), ale art. 30 alin. (1) și (2) și ale art. 31 alin. (2) din Constituția României de către prevederile art. 158, ale art. 245¹ și ale art. 246 din Regulamentul Camerei Deputaților, se apreciază că aceasta este neîntemeiată. Se arată că în cadrul criticii de neconstituționalitate se realizează repetitiv o suprapunere între necesitatea și datoria opoziției parlamentare de a se manifesta activ și critic cu privire la acțiunile și deciziile majorității parlamentare și ale Guvernului și modalitatea de exprimare a acestor „critici” printr-o conduită lipsită de curtoazie/civilizație/respect față de oameni, manifestată prin violență verbală (proferarea de injurii, ofensă și calomnie) sau violență/agresivitate fizică. Or, este necesară excluderea celor două sfere în cadrul unei societăți moderne, funcționale, bazate pe dialog și argumente constructive, putându-se formula critici fără ca acestea să implice violența de orice natură sau o conduită necivilizată. Normele reglementare contestate nu cenzurează critica în sine, ci exclusiv modalitățile nelegitime (violente și denigratoare) de manifestare a acesteia, nespecifice unui mediu civilizată dedicat dezbaterii parlamentare, corelativ principiului „opoziția se exprimă, majoritatea decide”.

82. Se apreciază că este neîntemeiată și pretinsa încălcare a dispozițiilor art. 53 din Constituția României. Astfel, în ceea ce privește afectarea liberei exercitări a mandatului de deputat, noua reglementare nu are o asemenea natură, având în vedere că aceasta reprezintă o măsură de conduită parlamentară justificată și proporțională, prezervând exercitarea cu bună-credință a mandatului de deputat și rolul opoziției parlamentare. Doar prin reglementarea unui cadru definit de manifestare în timpul ședințelor Camerei Deputaților se realizează necesarul echilibrului, menționat constant în jurisprudența Curții Constituționale, între imperativul respectării cadrului, scopului, reputației și

solemnității puterii legislative, al neprejudicierii și neafectării activității și imaginii Parlamentului, și imperativul respectării libertății de exprimare și de exercitare a propriului mandat de deputat, fără a leza exercitarea mandatului de către alți deputați din partea opoziției sau majorității parlamentare.

83. De altfel, în mod eronat, noile măsuri reglementare sunt identificate ca o restrângere a exercițiului unor drepturi și libertăți, în aplicarea dispozițiilor art. 53 din Legea fundamentală (reacție la o necesitate stringentă, temporară și extraordinară intervenită în plan social). Prin noile prevederi, Regulamentul Camerei Deputaților nu restrânge sau interzice vreun drept sau vreo libertate fundamentală. În realitate, au fost adoptate reguli specifice de conduită parlamentară menite să prevină exercitarea abuzivă și cu rea-credință a libertății de exprimare și să preîntâmpine afectarea drepturilor și libertăților altor persoane și buna funcționare a Camerei Deputaților, în vederea îndeplinirii prerogativelor constituționale.

84. Referitor la presupusa încălcare a prevederilor art. 68 alin. (1) din Constituția României, care consacră principiul caracterului public al ședințelor Camerelor Parlamentului, de către prevederile art. 158 alin. (1)—(5) din Regulamentul Camerei Deputaților, se apreciază că este neîntemeiată, de asemenea. Prevederea constituțională invocată este relevantă doar cu privire la ședințele Camerei Deputaților, respectiv lucrările în plenul Camerei, definirea mijloacelor de asigurare a implementării principiului statutar al transparenței rămânând în sfera autonomiei reglementare. În acest sens, nu se justifică susținerea conform căreia lucrările Biroului permanent și ale Comitetului liderilor grupurilor parlamentare vor fi lipsite de transparență în noua reglementare, întrucât Regulamentul Camerei Deputaților prevede la art. 34 alin. (6) și (7) că stenogramele și actele adoptate în ședințele Biroului permanent sunt disponibile pe site-ul instituției.

85. Având în vedere aspectele prezentate, se apreciază că sesizarea de neconstituționalitate este neîntemeiată și se propune respingerea acesteia.

86. Atașat punctului de vedere, a fost transmisă Curții Constituționale Decizia Biroului permanent al Camerei Deputaților nr. 3 din 22 februarie 2022 cu privire la aplicarea prevederilor art. 158 alin. (5) din Regulamentul Camerei Deputaților, având 7 anexe unde sunt delimitate zonele din sala de plen a Camerei Deputaților aflate sub incidența art. 158 alin. (5) teza I și teza a II-a din Regulamentul Camerei Deputaților.

87. Curtea, având în vedere obiectul celor două sesizări de neconstituționalitate, precum și criticile formulate, în temeiul art. 139 din Codul de procedură civilă coroborat cu art. 14 din Legea nr. 47/1992, a dispus conexarea Dosarului nr. 494C/2022 la Dosarul nr. 394C/2022, care a fost primul înregistrat.

CURTEA,

examinând sesizările de neconstituționalitate, punctul de vedere ale Biroului permanent al Camerei Deputaților, rapoartele întocmite de judecătorul-raportor, dispozițiile reglementare criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

88. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. c) din Constituție, precum și ale art. 1, 10, 27 și 28 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze sesizarea de neconstituționalitate.

89. În ceea ce privește **obiectul controlului de constituționalitate**, Curtea constată că în ambele cauze, ce formează obiectul dosarelor nr. 394C/2022 și nr. 494C/2022, Curtea Constituțională a fost sesizată cu privire la neconstituționalitatea dispozițiilor Hotărârii Camerei Deputaților nr. 8/2022 privind modificarea și completarea Regulamentului Camerei Deputaților, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 133 din 9 februarie 2022.

90. Astfel, în cauza care formează Dosarul nr. 394C/2022, autorii critică art. 158 alin. (3), (4) și (5), art. 245¹ și art. 246 alin. (1) lit. g), i) și j) din Regulamentul Camerei Deputaților, astfel cum a fost modificat prin Hotărârea Camerei Deputaților

nr. 8/2022 privind modificarea și completarea Regulamentului Camerei Deputaților. În cauza care formează Dosarul nr. 494C/2022, autorii critică atât Hotărârea Camerei Deputaților nr. 8/2022, în ansamblul său, din punctul de vedere al neconstituționalității extrinseci, cât și prevederi pe care acestea le cuprind, din punctul de vedere al neconstituționalității intrinseci, fără a realiza o structurare a sesizării în mod corespunzător articolelor criticate, ci o structurare în raport cu textele constituționale pretins încălcate.

91. Prin Hotărârea Camerei Deputaților nr. 8/2022 a fost modificat și completat Regulamentul Camerei Deputaților, după cum urmează: **art. 129 alin. (2)** — modificat strict sub aspectul corelării cu noile dispoziții ale art. 246 referitoare la sancțiunile aplicabile [în sensul trimiterii la lit. g) a art. 246 alin. (1) în loc de lit. c) a aceluiași articol și alineat]; **art. 158** — modificat cu reguli referitoare la transmiterea în direct sau înregistrarea ședințelor Camerei Deputaților de către mass-media acreditată, interzicerii transmiterii în direct sau a înregistrării ședințelor Camerei Deputaților, Biroului permanent, Comitetului liderilor grupurilor parlamentare sau comisiilor prin alte mijloace decât cele regulamentare, interzicerii utilizării violenței fizice sau verbale și sancțiuni pentru nerespectarea acestor reguli); **art. 245¹** — nou-introdus, prin care sunt interzise participarea la desfășurarea unui banner în sala de ședințe a plenului sau în sălile comisiilor Camerei Deputaților, înregistrarea sau transmiterea în direct a ședințelor, utilizarea violenței fizice sau verbale; **art. 246 alin. (1)** — completat cu patru noi litere, lit. g)—j), cuprinzând sancțiuni disciplinare pentru regulile de conduită instituite; **art. 246 alin. (2) și (3)** — modificate cu referire la aplicarea sancțiunilor și constatarea abaterilor.

92. Observând conținutul motivării sesizărilor, se constată că nu se critică modificarea art. 129 alin. (2) din Regulamentul Camerei Deputaților (câtă vreme se referă doar la o corelare de texte) și nici modificarea art. 246 alin. (2) și (3) vizând aplicarea sancțiunilor și constatarea abaterilor (în privința lor fiind incidente doar eventuale corelări în ipoteza unei eventuale constatări a neconstituționalității prevederilor la care trimit). Celelalte norme modificate și, respectiv, completate prin hotărârea criticată sunt vizate prin critici punctuale sau generale, care sunt, în parte, similare în cele două sesizări.

93. **Curtea reține ca obiect al controlului de constituționalitate dispozițiile art. 158, ale art. 245¹ și ale art. 246 alin. (1) lit. g)—j) din Regulamentul Camerei Deputaților, astfel cum a fost modificat și completat prin Hotărârea Camerei Deputaților nr. 8/2022** privind modificarea și completarea Regulamentului Camerei Deputaților, precum și Hotărârea Camerei Deputaților nr. 8/2022, în ansamblul său.

Admisibilitatea sesizării

94. Obiectul sesizărilor îl constituie o hotărâre de modificare a Regulamentului Camerei Deputaților, iar sesizările sunt formulate de Grupul parlamentar al Uniunii Salvați România, respectiv cel al Alianței pentru Unirea Românilor, fiind semnate de liderii acestor grupuri parlamentare, astfel că sunt întrunite condițiile de admisibilitate referitoare la obiectul și titularii dreptului de sesizare a Curții Constituționale, stabilite de prevederile art. 146 lit. c) din Constituție.

Dispozițiile constituționale invocate

95. În susținerea neconstituționalității extrinseci sunt invocate dispozițiile art. 1 alin. (5) din Constituție, cu referire la exigențele de calitate a legii. În susținerea neconstituționalității intrinseci sunt invocate, în Dosarul nr. 394 C/2022, prevederile constituționale ale art. 1 — *Statul român*, ale art. 8 — *Pluralismul și partidele politice*, ale art. 16 — *Egalitatea în drepturi*, ale art. 31 — *Dreptul la informație*, ale art. 68 — *Caracterul public al ședințelor*, ale art. 69 — *Mandatul reprezentativ*, ale art. 70 — *Mandatul deputaților și al senatorilor*. Se invocă, de asemenea, dispozițiile din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale cuprinse în art. 10 — *Libertatea de exprimare*, precum și cele ale Cartei drepturilor și libertăților fundamentale cuprinse în art. 11 — *Libertatea de exprimare și de informare*. În Dosarul nr. 494D/2022 sunt invocate dispozițiile

constituționale ale art. 8 — *Pluralismul și partidele politice*, art. 29 alin. (1) referitor la libertatea conștiinței, art. 30 alin. (1) și (2) referitoare la libertatea de exprimare, art. 31 alin. (2) referitor la dreptul la informație, art. 53 — *Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*, art. 68 — *Caracterul public al ședințelor* și art. 147 alin. (4) referitor la caracterul general obligatoriu al deciziilor Curții Constituționale.

Examinarea criticilor de neconstituționalitate extrinsecă

96. În motivarea neconstituționalității extrinseci se susține, cu raportare la art. 1 alin. (5) din Constituție și la exigențele de calitate a legii dezvoltate în jurisprudența Curții Constituționale, caracterul pur formal al expunerii de motive a hotărârii contestate, precum și introducerea „intempestivă” pe ordinea de zi a Camerei Deputaților a actului menționat, „de manieră a induce percepția că Hotărârea nu ar fi altceva decât o demonstrație de forță a coaliției majoritare, îndreptată împotriva opoziției parlamentare.” Se mai invocă și o lipsă de corelare cu alte acte normative, inclusiv cu acte normative cu o forță juridică superioară (cu deosebire, Legea nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor).

97. Examinând fișa Hotărârii Camerei Deputaților nr. 8/2022, disponibilă pe pagina de internet a Camerei Deputaților, se constată că a fost elaborată o expunere de motive, în cuprinsul căreia se precizează rațiunea promovării modificărilor regulamentare aprobate prin hotărârea adoptată, cu referire la „*acțiunile unor deputați (...) care ignoră cutumele conduitei parlamentare și agresează fizic și verbal colegii de cameră parlamentară*”. Se arată că „*în această situație, în temeiul autonomiei de reglementare, majoritatea deputaților consideră necesară extinderea interdicțiilor aplicate activității parlamentare sub aspectul conduitei în cadrul ședințelor cu caracter parlamentar și înăsprirea sancțiunilor disciplinare*”.

98. Față de modificările și completările operate prin hotărârea criticată, rezultă că acestea se reflectă în conținutul expunerii de motive, astfel încât nu se poate reține o lipsă de fundamentare sub acest aspect, de natură că conducă la o neconstituționalitate în raport cu art. 1 alin. (5) din Constituție. De altfel, așa cum rezultă din jurisprudența Curții Constituționale, faptul că o expunere de motive nu este suficient de precisă sau că nu lămurește toate aspectele de conținut ale normelor adoptate nu determină, *ut singuli*, concluzia că însăși norma/însuși actul respectiv este neconstituțională/neconstituțional pentru acest motiv. Expunerea de motive este un instrument pentru interpretarea actului normativ și deslușirea sensului/înțelesului acestuia (prin interpretare teleologică), putând constitui un criteriu de evaluare a constituționalității coroborată cu alte elemente ce configurează calitatea, în ansamblu, a reglementării. Astfel, „dacă în urma parcurgerii tuturor metodelor interpretative, inclusiv a celei teleologice, se ajunge la concluzia că textul legal este neclar/imprecis/imprevizibil, atunci se poate constata încălcarea Constituției” (a se vedea Decizia nr. 794 din 23 noiembrie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1198 din 17 decembrie 2021, paragraful 45).

99. Cât privește pretinsul caracter „intempestiv” al modificării Regulamentului Camerei Deputaților, critica pune în discuție oportunitatea reglementării criticate, iar nu constituționalitatea sa. Or, în considerarea principiului autonomiei regulamentare, consacrat de art. 64 alin. (1) din Constituție, și ținând seama de competența sa astfel cum este configurată de Constituție, instanța de contencios constituțional nu se poate pronunța cu privire la oportunitatea adoptării unor modificări la Regulamentul Camerei Deputaților, ci numai cu privire la constituționalitatea modificărilor respective. Chestiunea dacă momentul în care a fost inițiat proiectul de modificare a Regulamentului Camerei Deputaților este sau nu unul adecvat sau oportun, în sensul că actul legiferării nu ar fi justificat de o reală necesitate și că ar fi avut în vedere o situație singulară/particulară, nu poate reprezenta o reală critică de constituționalitate asupra căreia Curtea să se pronunțe, ci reprezintă un aspect de oportunitate asupra căruia poate decide doar Camera parlamentară în cauză

(a se vedea în acest sens Decizia nr. 225 din 31 martie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 503 din 14 mai 2021, paragraful 40).

100. Referitor la critica vizând pretinsa necorelare a modificărilor cu „alte acte normative”, precum Legea nr. 96/2006, aceasta nu poate fi reținută, întrucât nu intră în competența Curții Constituționale compararea dispozițiilor legale pentru a stabili aspectele de corelare a lor, cu atât mai mult cu cât nu este evidențiată în mod clar relevanța constituțională a eventualei necorelări sesizate.

101. În consecință, pentru motivele arătate, Curtea constată că sunt neîntemeiate criticile de neconstituționalitate extrinsecă formulate.

Examinarea criticilor de neconstituționalitate intrinsecă

102. **Art. 158 din Regulamentul Camerei Deputaților, astfel cum a fost modificat prin Hotărârea Camerei Deputaților nr. 8/2022**, are următorul cuprins:

„(1) Ședințele Camerei Deputaților se transmit, se înregistrează și se difuzează de către Camera Deputaților prin mijloace electronice și se stenografiază, prin grija Secretariatului General.

(2) Ședințele Biroului permanent și Comitetului liderilor grupurilor parlamentare se înregistrează de către Camera Deputaților prin mijloace electronice și se stenografiază, prin grija Secretariatului General.

(3) Ședințele Camerei Deputaților pot fi transmise în direct sau înregistrate de către mass-media acreditată la Camera Deputaților.

(4) Ședințele comisiilor Camerei Deputaților pot fi transmise în direct sau înregistrate de către mass-media acreditată la Camera Deputaților.

(5) Este interzisă transmiterea în direct sau înregistrarea ședinței Camerei Deputaților, Biroului permanent, Comitetului liderilor grupurilor parlamentare sau comisiilor, prin alte mijloace decât cele menționate la alin. (1)—(4). Prin derogare de la paragraful anterior, deputații pot transmite sau înregistra ședința Camerei Deputaților și ședințele comisiilor numai în perimetrul din sala de ședințe alocat grupului parlamentar ai cărui membri sunt sau în cazul deputaților neafiliați în perimetrul alocat acestora.

(6) Este interzisă utilizarea violenței fizice constând în gesturi agresive ori a violenței verbale constând în injurii, invective sau calomnie la adresa unui alt parlamentar.

(7) Încălcarea prevederilor alin. (5) și (6) atrage sancțiunea evacuării imediate din sală a persoanei sau persoanelor care încalcă interdicțiile.

(8) Evacuarea este obligatorie și se dispune de către președintele de ședință din oficiu sau la solicitarea unui deputat, cu acordul majorității ponderate a liderilor grupurilor parlamentare.

(9) Chestorii asigură, fără întârziere, punerea în aplicare a măsurii disciplinare prevăzute la alin. (7) cu ajutorul personalului Direcției Afaceri Interne din Camera Deputaților, indiferent de calitatea, funcția sau demnitatea deținută de persoana care este evacuată.

(10) Președintele de ședință poate dispune concomitent și măsura suspendării ședinței până la evacuarea persoanei din sală sau până la renunțarea de către aceasta la utilizarea mijloacelor interzise sau prezentării scuzelor pentru agresivitate fizică sau verbală de la tribuna Camerei Deputaților. Persoana evacuată poate reveni în sala de ședință dacă renunță să utilizeze mijloacele de transmitere în direct sau de înregistrare a ședinței.

(11) În cazul încălcării repetate a interdicțiilor prevăzute la alin. (5) și (6), președintele de ședință, un lider de grup parlamentar sau un deputat poate sesiza Biroul permanent pentru a aplica una dintre sancțiunile prevăzute de prezentul regulament.

(12) Stenogramele se introduc pe site-ul Camerei Deputaților și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, în cel mult 10 zile, cu excepția celor privitoare la ședințele secrete.

(13) Sintezele ședințelor comisiilor se publică pe site-ul Camerei Deputaților în cel mult 10 zile, cu excepția celor privitoare la ședințele secrete.

(14) Deputații au dreptul de a verifica exactitatea stenogramei, prin confruntarea ei cu înregistrarea electronică, în cel mult 5 zile de la data ședinței.

(15) Până la apariția Monitorului Oficial al României deputații au dreptul de a obține o copie de pe stenogramă.”

103. În ambele sesizări se invocă **încălcarea art. 1 alin. (5) din Constituție**, determinată de **lipsa de claritate a reglementării art. 158 alin. (5)** din Regulamentul Camerei Deputaților, astfel cum a fost modificat prin Hotărârea Camerei Deputaților nr. 8/2022, sub aspectul utilizării noțiunii de „perimetru” din sala de ședințe „alocat grupului parlamentar ai cărui membri sunt sau în cazul deputaților neafiliați în perimetrul alocat acestora”, fără ca această noțiune să fie definită.

104. Analizând aceste critici, se constată, mai întâi, că prin Decizia Biroului permanent al Camerei Deputaților nr. 3 din 22 februarie 2022, transmisă Curții Constituționale odată cu punctul de vedere formulat în cauză, este definită, în art. 1 alin. (1), noțiunea de „perimetru” prevăzută de art. 158 alin. (5) din Regulamentul Camerei Deputaților, astfel cum a fost modificat, ca fiind „zona cu locurile repartizate grupului parlamentar la începutul legislaturii, conform art. 18 din Regulamentul Camerei Deputaților, astfel cum este prevăzută în Anexele 1—6 la prezenta Decizie”. De asemenea, potrivit alin. (2) al art. 1, în anexa 7 este prevăzută „zona cu locurile repartizate deputaților neafiliați”. Potrivit art. 2 din decizie, „Orice altă zonă a sălii de ședințe a plenului Camerei Deputaților care nu este destinată locurilor/bâncilor deputaților aparținând unui grup parlamentar sau deputaților neafiliați se află sub incidența interdicției dispuse de art. 158 alin. (5) teza I din Regulamentul Camerei Deputaților”. Anexele menționate cuprind reprezentarea grafică a sălii de plen a Camerei Deputaților, în fiecare anexă fiind delimitate zone, în mod corespunzător fiecărui grup parlamentar și deputaților neafiliați, aflate sub incidența art. 158 alin. (5) din Regulamentul Camerei Deputaților, astfel cum a fost modificat prin Hotărârea Camerei Deputaților nr. 8/2022.

105. Întrucât „perimetrul” la care face referire norma criticată apare astfel delimitat cu claritate, nu poate fi reținută critica invocată. Tot astfel, nu poate fi reținută susținerea potrivit căreia eventuala interpretare a dispozițiilor regulamentare ar fi trebuit realizată „exclusiv printr-o hotărâre a Camerei Deputaților”, câtă vreme, în conformitate cu dispozițiile art. 32 din Regulamentul Camerei Deputaților, Biroul permanent are între atribuții și pe aceea de a adopta, „cu respectarea prevederilor legale și regulamentare, decizii privind activitatea sa, activitatea deputaților și a personalului Camerei; deciziile Biroului permanent se publică pe site-ul Camerei Deputaților, cu excepția celor care cuprind informații clasificate” (litera p). De asemenea, art. 19 din Regulamentul Camerei Deputaților prevede că „Președintele Camerei Deputaților împreună cu liderii grupurilor parlamentare repartizează, la începutul primei sesiuni a legislaturii, locurile în sala de ședințe pentru fiecare grup parlamentar.” Delimitarea unor zone cu locurile repartizate fiecărui grup parlamentar/deputaților neafiliați în sala de ședințe a Camerei Deputaților este, așadar, **o problemă de aplicare a Regulamentului Camerei Deputaților**, neputându-se pretinde, din această perspectivă, o încălcare a art. 1 alin. (5) din Constituție prin faptul că definirea noțiunii de „perimetru” nu s-ar fi realizat prin actul adecvat potrivit ierarhiei actelor normative.

106. Cu argumente asemănătoare, care pun în discuție modul în care este reglementată prin art. 158 din Regulamentul Camerei Deputaților, modificat, posibilitatea înregistrării și transmiterii ședințelor Camerei Deputaților, precum și sancțiunile instituite pentru încălcarea acestor reguli, **se susține încălcarea dispozițiilor constituționale ale art. 8 — Pluralismul și partidele politice, ale art. 16 — Egalitatea în drepturi, ale art. 30 — Libertatea de exprimare, ale art. 31 — Dreptul la informație, ale art. 68 — Caracterul public al ședințelor, în corelație cu art. 10 — Libertatea de exprimare din Convenția**

pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și cu cele ale Cartei drepturilor și libertăților fundamentale cuprinse în art. 11 — **Libertatea de exprimare și de informare.**

107. Se susține, în esență, că prin interzicerea implicită a posibilității de a înregistra lucrările din Cameră de către presa care nu a primit acreditare, ca și de către oricare membru al publicului, precum și prin restrângerea dreptului deputaților, care, în exercitarea mandatului lor, înregistrează lucrările pentru prezentarea activității în fața cetățenilor, se aduce o gravă atingere drepturilor cetățenești și dispozițiilor constituționale enumerate. Condiția acreditării încalcă atât libertatea presei, cât și egalitatea în fața legii, în sensul de „asuprire” a opoziției de „tirania majorității”.

108. Curtea constată că nici aceste critici nu pot fi reținute. Așa cum a statuat Curtea Constituțională încă din primele sale decizii, înțelesul art. 8 din Constituție nu este acela că partidele politice ar putea desfășura orice fel de activitate, cât timp chiar prevederile constituționale menționate impun respectarea suveranității naționale, integrității teritoriale, ordinii de drept și principiilor democrației, iar, potrivit Constituției, partidele ce încalcă principiile precizate în acel alineat sunt neconstituționale. Garanția constituțională a misiunii publice îndeplinite de partid nu poate avea în vedere decât **activitățile sale legale, conforme prevederilor și principiilor Constituției și legilor țării** (Decizia nr. 35 din 2 aprilie 1996, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 75 din 11 aprilie 1996). Or, stabilirea unor reguli de conduită parlamentară, inclusiv în ceea ce privește înregistrarea și transmiterea publică a activităților desfășurate în cadrul Camerei Deputaților, asigură cadrul necesar bunei organizări și funcționării a activității parlamentare. Aceste reguli vizând, între altele, posibilitatea înregistrării și transmiterii ședințelor Camerei Deputaților sunt aplicabile tuturor deputaților, în egală măsură, indiferent de partidul politic și de plasarea în majoritate sau opoziție, astfel că nu pot fi reținute o favorizare a majorității în detrimentul opoziției și o încălcare, din această perspectivă, a pluralismului politic sau a egalității în drepturi.

109. Nu intră în discuție o încălcare a dreptului la informație și, respectiv, a regulii caracterului public al ședințelor Camerei Deputaților, câtă vreme alin. (1)—(4) al art. 158 din Regulamentul Camerei Deputaților stabilesc chiar obligația **transmiterii, înregistrării și difuzării** de către Camera Deputaților prin mijloace electronice și a stenografierii, prin grija Secretariatului General, a ședințelor Camerei Deputaților, **înregistrarea ședințelor Biroului permanent și Comitetului liderilor grupurilor parlamentare prin mijloace electronice și stenografierea lor**, prin grija Secretariatului General, **transmiterea în direct a ședințelor Camerei Deputaților sau înregistrarea lor de către mass-media acreditată la Camera Deputaților**. Condiția acreditării presei nu constituie o interzicere, ci, dimpotrivă, o reglementare a accesului reprezentanților instituțiilor de presă centrale și locale — (jurnaliști), cotidiene, periodice, agenții de presă, posturi de radio și de televiziune românești sau străine, precum și al jurnaliștilor liber-profesioniști care doresc să reflecte lucrările parlamentare la lucrările Camerei Deputaților. Stabilirea unor condiții de acces este necesară pentru ca pătrunderea oricărei persoane din exterior să fie cunoscută și verificată, astfel încât să nu se impiezeze asupra bunei desfășurări a activității și chiar a siguranței în incinta Parlamentului.

110. **Art. 245¹ din Regulamentul Camerei Deputaților, introdus prin Hotărârea Camerei Deputaților nr. 8/2022**, are următorul cuprins:

„Este interzisă participarea la desfășurarea unui banner în sala de ședințe a plenului sau în sălile comisiilor Camerei Deputaților, înregistrarea sau transmiterea în direct a ședințelor Camerei Deputaților, Biroului permanent, Comitetului liderilor grupurilor parlamentare sau ale comisiilor, utilizarea violenței fizice folosite împotriva unui alt parlamentar sau violenței verbale constând în țipete, injurii, amenințări, invective, calomnie la adresa unui alt parlamentar.”

111. Printr-o primă categorie de critici se susține **încălcarea art. 1 alin. (5) din Constituție**, determinată de lipsa de claritate, precizie și previzibilitate în ceea ce privește exprimarea de „țipete, injurii, amenințări, invective, calomnie” la adresa unui alt parlamentar.

112. Se mai susține și **încălcarea art. 29 — Libertatea conștiinței, art. 30 — Libertatea de exprimare, art. 31 — Dreptul la informație, art. 53 — Restriângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți din Constituție, în corelație cu art. 10 — Libertatea de exprimare din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și cu dispozițiile Cartei drepturilor și libertăților fundamentale cuprinse în art. 11 — Libertatea de exprimare și de informare, în corelație cu principiul pluralismului**, determinată de limitarea și sancționarea posibilităților de exprimare. Folosirea de astfel de mijloace — bannere (strict cele care expun mesaje legitime), butaforii, costume, produse — a fost și este o metodă legală și eficientă a parlamentarilor aparținând tuturor formațiunilor politice, atunci când s-au aflat în opoziție, de a-și sublinia pozițiile politice în ultimele trei decenii, în special cu ocazia moțiunilor și a interpelărilor, în cadrul exercitării democrației parlamentare constituționale.

113. **În plus, se susține încălcarea prevederilor constituționale și convenționale menționate prin „maniera echivocă de redactare” a prevederilor hotărârii contestate, cu referire la sintagma „țipete, injurii, amenințări, invective, calomnie”, apreciată ca fiind de natură să conducă la considerarea unor critici oneste drept calomnii și la cenzurarea în acest mod a opoziției și împiedicarea îndeplinirii rolului său, anihilându-se astfel și libertatea de conștiință, ce rămâne un drept iluzoriu, lipsit de un element vital — posibilitatea de a-l exprima. Cu argumente extinse se reliefează, în ambele sesizări, rolul opoziției în viața parlamentară. Pluralismul implică toleranța ideilor divergente și deschiderea la noi concepte, „în lipsa cărora un stat democratic nu ar exista”.**

114. Examinând aceste critici, Curtea consideră că **nu poate fi reținută pretinsa neclaritate a sintagmei „țipete, injurii, amenințări, invective, calomnie”**, termenii utilizați având un înțeles evident, astfel încât o definiție a lor, mai ales în contextul normativ din care fac parte, ar fi fost superfluă. Așa cum Curtea Constituțională a reținut în mod constant în jurisprudența sa, având în vedere principiul generalității legilor, poate să fie dificil să se redacteze legi de o precizie totală și o anumită suplețe poate chiar să se dovedească de dorit, suplețe care nu trebuie să afecteze însă previzibilitatea legii (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 903 din 6 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 584 din 17 august 2010, și Decizia nr. 743 din 2 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 579 din 16 august 2011, sau Decizia nr. 447 din 29 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 674 din 1 noiembrie 2013, precum și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, de exemplu, Hotărârea din 15 noiembrie 1996, pronunțată în Cauza *Cantoni împotriva Franței*, paragraful 29, Hotărârea din 25 noiembrie 1996, pronunțată în Cauza *Wingrove împotriva Regatului Unit*, paragraful 40, Hotărârea din 4 mai 2000, pronunțată în Cauza *Rotaru împotriva României*, paragraful 55, Hotărârea din 9 noiembrie 2006, pronunțată în Cauza *Leempoel S.A. ED. Cine Revue împotriva Belgiei*, paragraful 59). **Întinderea noțiunii de previzibilitate depinde însă într-o largă măsură de conținutul textului respectiv, de domeniul la care se referă, precum și de numărul și de calitatea destinatarilor săi.** În speță, atât domeniul (conduita și disciplina parlamentară), cât și destinatarii norme (deputații) determină presupunerea rezonabilă că se cunoaște sensul exact al sintagmei „țipete, injurii, amenințări, invective, calomnie”.

115. Eventuala aplicare eronată, defectuoasă, părtinitoare a dispozițiilor regulamentare nu intră sub incidența controlului de constituționalitate, după cum nu se poate porni, în

fundamentarea concluziilor acestui control, de la o prezumție de rea-credință a celor chemați să interpreteze și să aplice legea, așa cum par a induce criticile formulate.

116. Referitor la așa-zisa interdicție de utilizare a unor „mijloace de exprimare”, se pornește de la o premisă falsă, și anume aceea a introducerii prin hotărârea criticată a acestei interdicții. Or, astfel cum se poate observa din lectura Regulamentului Camerei Deputaților, această interdicție există în redactarea sa înainte de modificarea prin Hotărârea Camerei Deputaților nr. 8/2022, fiind stabilită în art. 156, având următorul conținut: „(1) Este interzisă perturbarea activității parlamentare, proferarea de insulte sau calomnii atât de la tribuna Camerei, cât și din sala de ședințe a plenului, a comisiilor sau a celorlalte organisme de lucru ale Parlamentului. (2) Se interzice dialogul între vorbitorii aflați la tribună și persoanele aflate în sală. (3) În dezbaterile parlamentare, **deputații nu adoptă comportamente și limbaje denigratoare, rasiste sau xenofobe și nici nu desfășoară pancarte sau bannere.**”

117. Asupra soluției legislative cuprinse în alin. (3) al art. 156 Curtea Constituțională s-a pronunțat, la momentul introducerii sale și în numerotarea de atunci, corespunzătoare alin. (3) din art. 153 al Regulamentului Camerei Deputaților, prin **Decizia nr. 649 din 24 octombrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1045 din 10 decembrie 2018, constatând că este constituțională.**

118. **Cu acel prilej, Curtea a reținut că, „În temeiul art. 30 alin. (1) din Constituție, libertatea de exprimare este inviolabilă, însă, potrivit art. 30 alin. (6) și (7) din Constituție, ea nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine, fiind interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri. Limitele libertății de exprimare concordă întru totul cu noțiunea de libertate, care nu este și nu poate fi înțeleasă ca un drept absolut.** Concepțiile juridico-filozofice promovate de societățile democratice admit că libertatea unei persoane se termină acolo unde începe libertatea altei persoane. În acest sens, art. 57 din Constituție prevede expres obligația cetățenilor români, cetățenilor străini și apatrizilor de a-și exercita drepturile constituționale cu bună-credință, fără să încalce drepturile și libertățile celorlalți. O limitare identică este, de asemenea, prevăzută în art. 10 paragraful 2 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în conformitate cu care «*Exercitarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru (...) protecția reputației sau a drepturilor altora (...)*», precum și în art. 19 paragraful 3 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, care stabilește că exercițiul libertății de exprimare comportă îndatoriri speciale și responsabilități speciale și că aceasta poate fi supusă anumitor restricții care trebuie să fie expres prevăzute de lege, ținând seama de drepturile sau reputația altora. Fiind o normă cu caracter restrictiv, de natură să circumscrie cadrul în care poate fi exercitată libertatea de exprimare, enumerarea realizată de art. 30 alin. (6) și (7) este una strictă și limitativă (a se vedea, în acest sens, și Decizia nr. 629 din 4 noiembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 932 din 21 decembrie 2014).” (Decizia nr. 649 din 24 octombrie 2018, precitată, paragraful 62).

119. Curtea a mai statuat că, „**reglementând obligația deputaților ca, în cadrul dezbaterilor parlamentare, aceștia să nu adopte comportamente și limbaje denigratoare, rasiste sau xenofobe și nici să nu desfășoare pancarte sau bannere, Camera Deputaților, în virtutea autonomiei sale regulamentare, a transpus la nivel infraconstituțional limitele libertății de exprimare consacrate de norma constituțională.** (...) Utilizarea diferitelor forme de exprimare a

opiniilor politice trebuie să se circumscrie cadrului, scopului și reputației forului legislativ, trebuie să respecte solemnitatea ședințelor plenului fiecărei Camere și să nu prejudicieze imaginea Parlamentului și, cu atât mai puțin, activitatea sa. De aceea, **este necesar ca libertatea de exprimare, ale cărei limite sunt stabilite doar de Constituție, să își găsească forme de manifestare adecvate, care, pe de o parte, să răspundă imperativului dreptului parlamentar al opoziției și al fiecărui senator sau deputat, individual, de a se exprima și de a-și face cunoscute opiniile, pozițiile politice și, pe de altă parte, să nu fie doar o declarație de drepturi, fără a fi urmată de o dezbaterie reală asupra opiniilor politice, argumentelor juridice prezentate de către parlamentari în cadrul formal al activității forului legislativ.**” (a se vedea Decizia nr. 649 din 24 octombrie 2018, precitată, paragraful 63).

120. Așa fiind, Curtea a constatat că regulile instituite „respectă, pe de o parte, libertatea de exprimare a deputaților, consacrată de art. 30 alin. (1) din Constituție, dar și limitele constituționale ale acestei libertăți, prevăzute de art. 30 alin. (6) și (7) din Legea fundamentală.” (a se vedea Decizia nr. 649 din 24 octombrie 2018, paragraful 64).

121. Aceste considerente, care au fundamentat constatarea constituționalității interdicției de desfășurare a pancartelor sau a bannerelor și a exprimărilor care încalcă limitele libertății de exprimare, sunt deplin aplicabile și în cauza de față, unde textul criticat interzice „*participarea la desfășurarea unui banner*”. Ar fi, de altfel, lipsită de logică și de natură să pună probleme în sfera tratamentului discriminatoriu sancționarea doar a deputatului care desfășoară pancarte sau bannere, iar nu și a deputaților care participă în orice mod la aceeași acțiune. Pentru aceleași considerente, nu poate fi reținută nici pretinsa încălcare a libertății conștiinței în corelație cu egalitatea în drepturi, pentru că și în această privință Constituția stabilește limite clare, prin dispozițiile art. 29 alin. (2), potrivit căruia „*libertatea conștiinței este garantată; ea trebuie să se manifeste în spirit de toleranță și de respect reciproc.*” Or, exprimarea opiniilor prin „*țipete, injurii, amenințări, invective, calomnie*” este contrară limitelor astfel instituite de legiuitorul constituant pentru libertatea conștiinței. Cât privește dispozițiile constituționale ale art. 53 — *Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*, acestea nu sunt incidente în cauză, întrucât, așa cum s-a arătat, cu trimitere deopotrivă la jurisprudența Curții Constituționale, regulile de disciplină instituite dau expresie limitelor constituționale ale drepturilor invocate.

122. **Dispozițiile art. 246 lit. g)—j) din Regulamentul Camerei Deputaților, introduse prin Hotărârea Camerei Deputaților nr. 8/2022, au următorul cuprins:**

— Art. 246 alin. (1), literele g)—j):

„g) *diminuarea indemnizației cu până la 50% până la 6 luni pentru exprimarea votului prin mijloace electronice prin utilizarea cardului de vot electronic al altui deputat, pentru participarea la desfășurarea unui banner în sala de ședințe a plenului sau în sălile comisiilor Camerei Deputaților, pentru înregistrarea sau transmiterea în direct a ședințelor Camerei Deputaților cu încălcarea derogării prevăzute de art. 158 alin. (5) paragraful al II-lea, Biroului permanent, Comitetului liderilor grupurilor parlamentare sau ale comisiilor, pentru violență fizică utilizată împotriva unui alt parlamentar sau violență verbală constând în țipete, injurii, amenințări, invective sau calomnie la adresa unui alt parlamentar;*

h) *reducerea luării de cuvânt la maximum 10 secunde/ intervenție pentru o perioadă de până la 3 luni în cadrul ședințelor Camerei Deputaților, începând cu ziua aplicării sancțiunii disciplinare pentru săvârșirea abaterii disciplinare de violență verbală constând în țipete, injurii, amenințări, invective, calomnie la adresa unui alt parlamentar;*

i) *reducerea la jumătate a timpului alocat cu ocazia moțiunilor, orei Guvernului, orei prim-ministrului sau ședințelor solemne grupului parlamentar din care face parte deputatul*

sanționat pentru săvârșirea abaterii disciplinare constând în violență verbală, injurii, invective sau calomnie la adresa unui alt parlamentar;

j) retragerea și punerea la dispoziția secretarului general al Camerei Deputaților pentru o perioadă de până la 6 luni a tuturor angajaților și a logisticii auto repartizate grupului parlamentar care prin acțiunile sale, ale deputaților sau ale angajaților săi pune în pericol buna funcționare și siguranța autorității publice, a demnitarilor sau angajaților acesteia în incinta Camerei Deputaților începând cu data constatării afectării bune funcționări a activității Camerei, aplicată prin decizie a Biroului permanent al Camerei Deputaților conform procedurii prevăzute de art. 246 alin. (2), la sesizarea președintelui Camerei Deputaților, a unui grup parlamentar sau a unui deputat.”

123. Se arată că Legea nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor prevede cu titlu limitativ, la art. 52, sfera sancțiunilor aplicabile reprezentanților aleși, acestea fiind: „a) atenționarea verbală; b) chemarea la ordine; c) retragerea cuvântului; d) îndepărtarea din sală pe durata ședinței; e) avertismentul scris.” Potrivit autorilor sesizării, textul citat nu prevede niciuna dintre sancțiunile nou-introduse prin hotărâre, ceea ce contravine principiului ierarhiei actelor normative și al legalității stabilirii acestor sancțiuni.

124. De asemenea, cele două sancțiuni colective introduse la art. 246 alin. (1) lit. i) și j) din Regulament „contravin oricărui principii de drept existente și, în principal, celui al răspunderii personale”. Se încalcă astfel, în opinia autorilor sesizării, prevederile art. 1 alin. (5) din Constituție, normele criticate „având unicul și văditul scop de a sancționa opoziția pentru acțiunile firești pe care aceasta le poate întreprinde în exercitarea rolului ei fundamental, fapt de nepermis într-o societate democratică”.

125. Referitor la aceste critici, Curtea reține că reglementarea, în sine, prin Regulamentul Camerei Deputaților (astfel cum a fost modificat prin hotărârea criticată) a unor reguli de conduită și a sancțiunilor pentru încălcarea lor ține de specificul regulamentelor parlamentare, al căror obiect este de a organiza funcționarea internă a Camerelor Parlamentului, procedura de urmat în deliberările lor și **disciplina membrilor**. Dată fiind importanța acestei categorii de acte normative, legiuitorul constituant le-a configurat, sub aspectul majorității necesare pentru adoptare, întocmai ca pe legile organice, socotindu-le, în egală măsură, prelungiri ale dispozițiilor constituționale, cu specificul dat de domeniul de reglementare. În temeiul prevederilor constituționale ale art. 61 privind rolul și structura Parlamentului și ale art. 64 privind organizarea internă a fiecărei Camere a Parlamentului, „fiecare Cameră este în drept să își stabilească, în limitele și cu respectarea prevederilor constituționale, regulile de organizare și funcționare, care, în substanța lor, alcătuiesc regulamentul fiecărei Camere. Ca urmare, organizarea și funcționarea fiecărei Camere a Parlamentului se stabilesc prin regulamentul propriu, adoptat prin hotărâre proprie a fiecărei Camere, cu votul majorității membrilor Camerei respective. Astfel, **în virtutea principiului autonomiei reglementare a Camerei Deputaților, consacrat de art. 64 alin. (1) teza întâi din Constituție, orice reglementare privind organizarea și funcționarea Camerei Deputaților, care nu este prevăzută de Constituție, poate și trebuie să fie stabilită prin regulamentul propriu. Prin urmare, Camera Deputaților este suverană în a adopta măsurile pe care le consideră necesare și oportune pentru buna organizare și funcționare a sa**” (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 667 din 18 mai 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 397 din 7 iunie 2011). De principiu, stabilirea prin Regulament a unor reguli de conduită menite să asigure desfășurarea în bune condiții a activității Camerei Deputaților se subsumează normelor constituționale menționate, astfel cum au fost interpretate în jurisprudența Curții Constituționale.

126. Se constată în acest sens că instanța constituțională **s-a mai pronunțat asupra raporturilor majoritate—opoziție și a rolului opoziției parlamentare într-o societate**

democratică, din perspectiva constituționalității regulilor de disciplină parlamentară. Curtea a reținut în acest sens că, „în domeniul dreptului parlamentar, principala consecință a naturii electivă a mandatului reprezentativ și a pluralismului politic o constituie principiul pe care doctrina l-a consacrat în mod sugestiv *majoritatea decide, opoziția se exprimă*. Majoritatea decide întrucât, în virtutea mandatului reprezentativ primit de la popor, opinia majoritară este prezumată că reflectă sau corespunde opiniei majoritare a societății. Opoziția se exprimă ca o consecință a aceluiași mandat reprezentativ care fundamentează dreptul inalienabil al minorității politice de a-și face cunoscute opțiunile politice și de a se opune, în mod constituțional și regulamentar, majorității aflate la putere. Acest principiu presupune ca prin organizarea și funcționarea Camerelor Parlamentului să se asigure ca majoritatea să decidă numai după ce opoziția s-a exprimat, iar decizia pe care aceasta o adoptă să nu fie obstrucționată în cadrul procedurilor parlamentare. Regula majorității implică, în mod necesar, în cadrul procedurilor parlamentare, evitarea oricăror mijloace care ar conduce la o manifestare abuzivă din partea majorității sau a oricăror mijloace obstrucționiste care ar avea drept scop împiedicarea desfășurării normale a procedurii parlamentare. (...). Cu alte cuvinte, **parlamentarii, fie că provin din rândul majorității, fie că provin din cel al opoziției, trebuie să se abțină de la exercitarea abuzivă a drepturilor procedurale și să respecte o regulă de proporționalitate, de natură să asigure adoptarea deciziilor ca urmare a unei dezbateri publice prealabile**. Atât în procesul legislativ, cât și în activitatea de control parlamentar asupra Guvernului sau în realizarea celorlalte atribuții constituționale, parlamentarii, în exercitarea mandatului, sunt, potrivit prevederilor art. 69 alin. (1) din Legea fundamentală, «în serviciul poporului». **Dezbaterile parlamentare a problemelor importante ale națiunii trebuie să asigure respectarea valorilor supreme consacrate de Legea fundamentală, precum statul de drept, pluralismul politic și democrația constituțională.**” (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 649 din 24 octombrie 2018, precizată, paragraful 56, care trimite la jurisprudența consecventă a Curții Constituționale în materie).

127. Acesta este motivul pentru care Curtea Constituțională a considerat că „este necesară exercitarea cu bună-credință a drepturilor și obligațiilor constituționale atât de către majoritatea, cât și de minoritatea parlamentară, precum și cultivarea unei conduite a dialogului politic, care să nu excludă aprioric consensul, chiar dacă motivațiile sunt diferite, atunci când miza este interesul major al națiunii” (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 209 din 7 martie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 188 din 22 martie 2012).

128. Ca urmare, **„tocmai pentru realizarea acestui deziderat al dialogului politic sunt interzise folosirea, în cadrul lucrărilor parlamentare, a expresiilor sau cuvintelor jignitoare, indecente sau calomnioase, precum și adoptarea unei conduite ostile care să înlăture orice posibilitate de comunicare între entitățile politice, partizane ale unor opinii politice diferite, uneori chiar contrare. (...) Pe lângă faptul că determină încălcarea obligațiilor privind respectarea regulilor de onoare și disciplină care incumbă fiecărui deputat, manifestarea unui comportament neadecvat, jignitor sau vexator poate determina împiedicarea sau stânjenirea activității celorlalți parlamentari, constituind premisa perturbării activității întregului for legislativ**. Or, în condițiile în care expunerea de motive în susținerea unei inițiative legislative, propunerea de amendamente, prezentarea de opinii pro și contra, dezbaterile lor, așadar, dialogul politic de la tribuna Parlamentului sau din comisiile de lucru, în cadrul activităților prin intermediul cărora Parlamentul își realizează funcțiile constituționale, reprezintă aspecte care țin de esența parlamentarismului, interzicerea perturbării activității parlamentare, prin proferarea de insulte sau calomnii sau prin adoptarea unor comportamente și limbaje denigratoare, rasiste sau xenofobe, dă expresie nevoii de a disciplina acest dialog și

de a crea premisele respectării principiului *majoritatea decide, opoziția se exprimă*. (a se vedea Decizia nr. 649 din 24 octombrie 2018, precitată, paragraful 57)

129. Tot astfel, Curtea a reținut că asemenea oricărui cetățean al României, parlamentarul are libertatea de exprimare, garantată de art. 30 din Constituție, iar, potrivit art. 72 alin. (1) din Legea fundamentală, el nu răspunde juridic pentru votul sau pentru opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului. Însă el **este chemat să găsească mijloacele adecvate de exprimare, care, pe de o parte, să asigure exercitarea mandatului cu obiectivitate și probitate și care, pe de altă parte, să nu împiedice buna desfășurare a activităților forului legiuitor** (a se vedea Decizia nr. 649 din 24 octombrie 2018, precitată, paragraful 59).

130. Astfel, stabilirea prin Regulamentul Camerei Deputaților de reguli de conduită pentru deputați și, în mod corespunzător, de sancțiuni pentru încălcarea lor, astfel cum sunt cele prevăzute la art. 246 alin. (1) lit. g) și h), în forma modificată prin Hotărârea Camerei Deputaților nr. 8/2022, dă expresie acestor deziderate și autonomiei regulamentare a Parlamentului, nefiind contrară regimului constituțional al actelor normative menționate.

131. Cât privește însă sancțiunile stabilite prin **art. 246 alin. (1) lit. i) și j) din Regulamentul Camerei Deputaților**, astfel cum a fost modificat prin Hotărârea Camerei Deputaților nr. 8/2022, se impune o distincție în raport cu autorul faptelor imputate. Se observă astfel că prin dispozițiile respective se stabilesc sancțiuni aplicabile grupurilor parlamentare, fără a se stabili în mod clar **care este conduita imputabilă acestora, de natură a determina, în mod corespunzător, aplicarea de sancțiuni disciplinare** în toate cazurile acolo menționate.

132. Curtea reține că grupurile parlamentare sunt structuri organizatorice ale Camerelor Parlamentului, pe bază de afinitate politică. În acest sens, art. 13 alin. (1) din Regulamentul Camerei Deputaților prevede că „Grupurile parlamentare sunt structuri ale Camerei Deputaților formate din cel puțin 10 deputați. Ele se pot constitui din deputați care au candidat în alegeri pe lista aceluiași partid politic, a aceleiași formațiuni politice, pe listele unei alianțe politice sau alianțe electorale și din deputați care au candidat ca independenți. Deputații care reprezintă organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale, care au obținut mandatul de deputat în conformitate cu art. 62 alin. (2) din Constituția României, republicată, pot constitui un singur grup parlamentar”.

133. Deși nu au în sine putere decizională, în cadrul grupurilor parlamentare **se definesc pozițiile comune** ce vor fi adoptate de membri în ședințele Camerei respective sau în ședințele comune ale Camerelor Parlamentului.

134. Dispozițiile regulamentare se referă în mod detaliat la rolul grupurilor parlamentare, precum și al conducerii acestora. Astfel, potrivit alin. (1) și (2) al art. 15 din Regulamentul Camerei Deputaților, „În prima sa ședință, fiecare grup parlamentar, după constituire, procedează la desemnarea conducerii proprii alcătuite din lider și, după caz, din unul sau mai mulți vicelideri și unul sau mai mulți secretari”, procedură care „se reia la începutul fiecărei sesiuni ordinare”. Potrivit alin. (3) al aceluiași articol, „Liderul grupului parlamentar are următoarele atribuții:

a) prezintă Camerei Deputaților denumirea grupului parlamentar, componența numerică, nominală și conducerea acestuia, precum și orice modificări care survin pe parcursul mandatului;

b) propune Camerei Deputaților reprezentanții grupului parlamentar în Comisia de validare;

c) reprezintă grupul parlamentar și negociază în numele acestuia;

d) nominalizează reprezentanții grupului său parlamentar în comisiile permanente ale Camerei Deputaților, în comisiile speciale sau de anchetă ale acesteia ori în comisiile comune ale Camerei Deputaților și Senatului;

e) nominalizează reprezentanții grupului său parlamentar în instituțiile sau autoritățile publice aflate în subordinea Parlamentului României, în grupurile de prietenie interparlamentare, în structuri parlamentare internaționale la care România este parte;

f) face propuneri și prezintă candidații grupului său parlamentar pentru funcțiile de conducere și pentru reprezentanții acestuia în diverse structuri ale Camerei Deputaților, funcții care îi revin de drept, conform ponderii grupului său parlamentar în configurația politică a Camerei Deputaților și negocierilor între liderii de grup;

g) solicită revocarea din funcție sau înlocuirea reprezentanților grupului său parlamentar din structurile Camerei Deputaților;

h) participă la ședințele Biroului permanent al Camerei Deputaților și la dezbaterile acestuia fără a avea drept de vot;

i) poate cere plenului Camerei Deputaților: pauză pentru consultări, verificarea cvorumului, ținerea unor ședințe nepublice ale plenului, încheierea dezbaterilor în Camera Deputaților și modificarea programului de lucru;

j) informează membrii grupului său parlamentar asupra activităților Camerei Deputaților și ale structurilor acesteia;

k) nominalizează reprezentantul/reprezentanții grupului său parlamentar care participă la dezbateri;

l) prezintă amendamentele grupului său parlamentar la proiectele de lege și propunerile legislative aflate în dezbaterile comisiilor permanente ale Camerei Deputaților;

m) propune retrimiterea la comisie a unui proiect de lege sau a unei propuneri legislative, în condițiile prezentului regulament;

n) propune plenului Camerei Deputaților modalitatea de vot;

o) poate prezenta, în plenul Camerei Deputaților, punctul de vedere al grupului său parlamentar cu privire la cererea de reținere, arestare sau percheziție a unuia dintre membrii propriului grup ori cu privire la cererea de urmărire penală a unui ministru care are calitatea de deputat, membru al propriului grup;

p) își poate delega atribuțiile unuia dintre membrii conducerii grupului său parlamentar; în lipsa acestora se pot delega atribuțiile sale oricărui membru al grupului.”

135. În considerarea rolului lor ca structură internă a Camerei, grupurilor parlamentare li se pun la dispoziție personal și logistică proprie, sens în care art. 17 din Regulamentul Camerei Deputaților prevede că „(1) Grupurile parlamentare, în funcție de ponderea lor în Camera Deputaților, au la dispoziție personal angajat pentru munca de secretariat și de specialitate, logistica necesară în vederea desfășurării activității și autoturisme, potrivit hotărârii Biroului permanent.

(2) Numirea și schimbarea din funcție a personalului angajat se fac la propunerea liderului grupului parlamentar respectiv, în condițiile legii. În condițiile în care un angajat care lucrează pentru grupul parlamentar nu mai este agreeat de către parlamentarii aceluia grup sau dacă acel grup parlamentar se desființează, angajatul sau angajații aceluia grup parlamentar vor fi transferați pe funcții echivalente, prin grija secretarului general al Camerei Deputaților.

(3) Dacă două sau mai multe grupuri parlamentare se reunesc într-un singur grup parlamentar ca urmare a fuziunii partidelor pe care le reprezintă în Camera Deputaților, începând cu data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești referitoare la fuziune, personalul angajat pentru munca de secretariat și de specialitate, precum și logistica necesară în vederea desfășurării activității și autoturismele alocate grupurilor parlamentare ce s-au reunit vor fi repartizate noului grup parlamentar rezultat conform art. 13 alin. (4), cu respectarea normelor aprobate de către Biroul permanent, precum și a ponderii grupului parlamentar.”

136. Rolului și recunoașterii unor drepturi specifice ale grupurilor parlamentare le corespund însă evidente **responsabilități**. Respectarea disciplinei parlamentare, a regulilor subsumate necesității a ceea ce doctrina și jurisprudența a calificat, cu titlu general, ca fiind **reputația Parlamentului** incumbă deopotrivă fiecărui parlamentar în mod

individual, cât și grupurilor parlamentare. Câtă vreme, însă, grupurile politice sunt structuri organizatorice care reprezintă, în esență, reunirea parlamentarilor unui partid politic pentru a hotărî asupra unei atitudini comune, **numai în măsura în care o astfel de atitudine comună ar fi de natură să încalce regulile instituite se pot reține răspunderea și sancționarea în consecință a grupului parlamentar.** Grupul asigură liantul necesar pentru ca activitatea parlamentarilor să fie atât individualizată (întrucât fiecare parlamentar este în exercițiul propriului mandat), cât și corelată în cadrul unei structuri organizatorice interne a Parlamentului, subsumat realizării funcțiilor Parlamentului, cu respectarea principiului pluralismului politic. **O faptă individuală nu poate atrage o sancțiune colectivă asupra grupului parlamentar dacă respectiva faptă nu este expresia contribuției/atitudinii comune a grupului, ci exclusiv a persoanei.**

137. Ca urmare, **sunt neconstituționale dispozițiile regulamentare care creează premisele sancționării grupului pentru fapte care nu dau expresie unei conduite culpabile a sa, ca structură organizatorică distinctă în cadrul Parlamentului.**

138. Or, prin **art. 246 alin. (1) lit. i)** din Regulamentul Camerei Deputaților, astfel cum a fost modificat prin Hotărârea nr. 8/2022, este sancționat grupul parlamentar numai pentru faptul că din el face parte „*deputatul sancționat pentru săvârșirea abaterii disciplinare constând în violență verbală,*

injurii, invective sau calomnie la adresa unui alt parlamentar”, **fără nicio distincție în raport cu atitudinea grupului față de fapta/conduita deputatului respectiv.**

139. De asemenea, **art. 246 alin. (1) lit. j)** din Regulamentul Camerei Deputaților, așa cum a fost modificat, stabilește „*retragerea și punerea la dispoziția secretarului general al Camerei Deputaților pentru o perioadă de până la 6 luni a tuturor angajaților și a logisticii auto repartizate grupului parlamentar care prin acțiunile (...) deputaților sau ale angajaților săi pune în pericol buna funcționare și siguranța autorității publice, a demnitarilor sau angajaților acesteia în incinta Camerei Deputaților începând cu data constatării afectării bune funcționări a activității Camerei*”. Nici în acest caz **nu rezultă cu claritate care este conduita imputabilă grupului parlamentar în toate ipotezele normative menționate** (acțiuni ale deputaților sau ale angajaților săi).

140. Se creează, astfel, o reglementare confuză a regimului disciplinei parlamentare, contrară exigențelor de claritate a legii impuse de art. 1 alin. (5) din Constituție, de natură să creeze premisele încălcării principiului pluralismului politic, precum și dispozițiilor art. 69 — *Mandatul reprezentativ* și ale art. 70 — *Mandatul deputaților și al senatorilor*, prin restrângerea până la anihilare a posibilității de exprimare a partidelor politice organizate la nivelul Parlamentului în grupuri parlamentare, precum și a deputaților membri ai acestor grupuri.

141. Pentru considerentele arătate, în temeiul art. 146 lit. a) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 11 alin. (1) lit. A.a), al art. 15 alin. (1) și al art. 18 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

1. Admite sesizările de neconstituționalitate și constată că dispozițiile art. 246 alin. (1) lit. i), precum și sintagma „*ale deputaților sau ale angajaților săi*” cuprinsă în art. 246 alin. (1) lit. j) din Regulamentul Camerei Deputaților, astfel cum a fost modificat și completat prin Hotărârea Camerei Deputaților nr. 8/2022 privind modificarea și completarea Regulamentului Camerei Deputaților, sunt neconstituționale.

2. Respinge sesizările de neconstituționalitate formulate și constată că dispozițiile art. 158, ale art. 245¹ și ale art. 246 alin. (1) lit. g), h) și j), cu excepția sintagmei „*ale deputaților sau ale angajaților săi*” din Regulamentul Camerei Deputaților, astfel cum a fost modificat și completat prin Hotărârea Camerei Deputaților nr. 8/2022, precum și Hotărârea Camerei Deputaților nr. 8/2022, în ansamblul său, sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui Camerei Deputaților și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 16 martie 2022.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Prim-magistrat-asistent delegat,
Marieta Safta

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; 012329

C.I.F. RO427282, IBAN: RO55RNCB0082006711100001 BCR

și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 DTCPMB (alocat numai persoanelor juridice bugetare)
Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, www.monitoruloficial.ro

Adresa Biroului pentru relații cu publicul este:

Str. Parcului nr. 65, intrarea A, sectorul 1, București; 012329.

Tel. 021.401.00.73, e-mail: concursurifp@ramo.ro, convocariaga@ramo.ro

Pentru publicări, încărcăți actele pe site, la: <https://www.monitoruloficial.ro/brp/>

